Journal of Social Sciences of Mus Alparslan University

anemon

Derginin ana sayfası: http://dergipark.gov.tr/anemon

Araştırma Makalesi ● Research Article

Disaster Awareness of Social Workers in the Context of the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes: A Mixed-Methods Study

Bekir Altıok*, Aylin Arıcı **, Doğaç Niyazi Özüçelik ***

Abstract: This study was conducted using a mixed-methods approach to determine the levels of disaster awareness among social workers employed in public institutions and civil society organizations in Türkiye and to examine social work practices in the context of the February 6, 2023, Kahramanmaraş earthquakes. In the quantitative component of the study, which adopted a convergent parallel design, data were collected from 391 social workers. Data were collected using the "Personal Information Form" and the "Disaster Awareness Scale." In the qualitative component, semi-structured interviews were conducted with 19 social workers who were actively engaged in fieldwork during the earthquake, and the data were analyzed using thematic analysis. The findings indicate that social workers generally possess a high level of disaster awareness. Additionally, it was determined that disaster awareness levels differed significantly according to the variables of age and field of work. In particular, it was found that the awareness levels of specialists working in the disaster field were higher. As a result of the research, it is recommended that disaster-focused courses be strengthened in social work education, practical training and internship opportunities be increased, institutional collaborations in the disaster field be developed, and the continuity of in-service training be ensured.

Keywords: Social Work, Disaster Awareness, the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes, Disaster, Earthquake

6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Bağlamında Sosyal Hizmet Uzmanlarının Afet Farkındalığı: Karma Yöntemli Bir Çalışma

Öz: Bu araştırma, Türkiye'de kamu kurumları ve sivil toplum kuruluşlarında görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerini belirlemek ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri bağlamında sosyal hizmet uygulamalarını incelemek amacıyla karma yöntem yaklaşımıyla gerçekleştirilmiştir. Yakınsayan paralel desenin benimsendiği araştırmanın nicel boyutunda 391 sosyal hizmet uzmanından veri toplanmıştır. Veriler, "Kişisel Bilgi Formu" ve "Afet Farkındalığı Ölçeği" aracılığıyla elde edilmiştir. Nitel boyutta ise deprem sürecinde sahada aktif görev alan 19 sosyal hizmet uzmanıyla yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiş ve veriler tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının genel olarak yüksek düzeyde afet farkındalığına sahip olduğunu göstermiştir. Ayrıca yaş ve çalışma alanı değişkenlerine göre afet farkındalık düzeylerinin anlamlı biçimde farklılaştığı belirlenmiştir. Özellikle afet alanında çalışan uzmanların farkındalık düzeylerinin daha yüksek olduğu saptanmıştır. Araştırma sonucunda, sosyal hizmet eğitiminde afet odaklı derslerin güçlendirilmesi, uygulamalı eğitim ve staj olanaklarının artırılması, afet alanına yönelik kurumsal iş birliklerinin geliştirilmesi ve hizmet içi eğitimlerin sürekliliğinin sağlanması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Hizmet, Afet Farkındalığı, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri, Afet, Deprem

* Öğr. Gör. Dr., Muş Alparslan Üniversitesi, Bulanık Meslek Yüksekokulu, Sosyal Hizmetler ve Danışmanlık Bölümü
ORCID: 0000-0002-3618-1718 b.altiok@alparslan.edu.tr
** Dr. Öğretim Üyesi, İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Sosyal Hizmet Bölümü
ORCID: 0000-0003-3872-2984 aylin.arici@iuc.edu.tr
*** Prof. Dr., Haliç Üniversitesi, Tıp Fakültesi, Acil Tıp Anabilim Dalı
ORCID: 0000-0002-7752-0667 dogacniyazi@gmail.com

Cite as/ Atıf: Altıok, B., Arıcı, A. & Özüçelik, D.N. & (2026). Disaster awareness of social workers in the context of the february 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes: A mixed-methods study. *Anemon Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, *14*(2), 1627-1667. http://doi.org/10.18506/anemon.1942166
Received/Geliş: 01 May/Mayıs 2026
Accepted/Kabul: 24 Aug/Ağustos 2026
Published/Yayın: 30 Aug/Ağustos 2026
e-ISSN: 2149-4622. © 2026 The Author(s). This article is licensed under the Creative Commons Attribution-NonCommercial4.0 International License (CC BY-NC 4.0): https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/

Introduction

Disasters, defined as “events that cause significant human losses and are often accompanied by major systemic damage and disruption to social, economic, and ecological environments,” have numerous negative impacts on human well-being (Rambaree & Rambaree, 2021). These negative impacts include loss of life, injuries, psychological distress, disruptions to services, and damage to property and assets, among many other physical, psychosocial, and economic losses (Ali et al., 2014).

In recent years, natural disasters in Türkiye, primarily earthquakes, but also mining accidents, forest fires, floods, and the pandemic, have caused the loss of thousands of lives and forced millions to struggle with various psychosocial and economic difficulties. Of all these disasters, earthquakes are the ones that cause the greatest destruction in terms of their consequences. The earthquakes that will be discussed in this research are among natural disasters and are defined as "a tremor caused by the release of energy accumulated in the rocks at any point in the earth's crust in the form of seismic waves" (Sever & Değirmenci, 2019).

Due to its location in the Alpine-Himalayan seismic belt, one of the world's most important earthquake zones, Türkiye has witnessed large-scale earthquakes causing significant destruction and loss of life throughout its history. The Kahramanmaraş earthquakes of February 6, 2023, which caused the deaths of thousands of people, are among the most devastating examples of these earthquakes (Koçoğlu et al., 2023). The Kahramanmaraş earthquakes of magnitude 7.7 Mw (Pazarcık) and 7.6 Mw (Elbistan), which occurred on February 6, 2023, reminded us once again of the fact that our country is an "earthquake-prone country" (Koçoğlu et al., 2023). These earthquakes, which affected 11 provinces in Türkiye (Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Adana, Şanlıurfa, Osmaniye, Elazığ, Kilis and Diyarbakır) and also Syria, caused the deaths of 53,537 people and injured 107,213 people in our country (Strategy and Budget Presidency [SBB], 2025). These large-scale losses and destruction caused by the earthquake show that Türkiye is not adequately prepared for disasters (Kaya, 2024). Furthermore, it is stated that disaster-related losses and destruction will continue to increase in the 21st century (Rogge, 2003). Therefore, the concept of "disaster management" is one of the fundamental issues frequently discussed in Türkiye.

Disaster management, which aims to reduce the loss of life and property that may occur due to disasters, encompasses all initiatives undertaken to prevent disasters and mitigate their effects (Ali et al., 2014). The disaster management cycle generally consists of four stages: “risk and damage reduction, preparedness, response, and recovery” (Hay et al., 2021; Sim et al., 2022; Pfefferbaum et al., 2017; Kadıoğlu, 2008). Risk and damage reduction and preparedness stages are considered “pre-disaster”, while response and recovery stages are considered “post-disaster” (Kadıoğlu, 2008). However, within the scope of disaster management, preventing disasters and mitigating their negative effects is only possible through a “total” effort. In this regard, all segments of society have important roles and responsibilities in this process (Erkal & Değerliyurt, 2009).

Şengün and Küçükşen (2019) assess that individuals, families, groups, and communities lacking awareness of environmental risks and mitigation efforts against these risks may experience large-scale losses and damages in a disaster situation, and explain these losses due to disasters as a result of a lack of disaster awareness in society. The Sendai Framework for Disaster Risk Reduction (2015) and the United Nations (UN) Sustainable Development Goals also consider disaster preparedness as a tool for increasing social well-being and establishing social justice (Rapeli et al., 2018).

Disaster preparedness plays a crucial role in helping individuals, families, groups, and communities cope with the negative impacts of disasters (Boetto et al., 2021). While it is impossible to predict when disasters will occur and their potential effects, it is possible to mitigate their severity (Rock & Corbin, 2007; Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). However, it is stated that the understanding of disaster

management in Türkiye focuses more on post-disaster efforts and does not give sufficient importance to pre-disaster interventions (Ozkazanc & Yuksel, 2015). Success in disaster management can only be achieved with a "holistic approach" involving all segments of society.

As a human rights and social justice profession, social work also has the potential to make significant contributions to disaster preparedness (Boetto et al., 2021). Social workers, who work with disadvantaged groups at the micro, mezzo, and macro levels during normal times, especially children, women, the elderly, people with disabilities, and those with chronic illnesses, need to have sufficient knowledge and high awareness about disasters. This significantly impacts their clients' ability to cope with the negative effects of disasters. In this context, social workers bear important responsibilities and are considered "critical actors" in the disaster management process (Breen et al., 2023). However, Hay & Pascoe (2021) state that social workers are mostly involved in the response and recovery phases of the disaster management cycle, and contribute more limitedly to the risk and damage reduction and preparedness phases. Therefore, there is a need for social workers to be more active in disaster management processes, especially in the pre-disaster phases (Boetto et al., 2021).

It is critical for social workers to have the necessary knowledge and awareness about the disaster management cycle in order to achieve more effective disaster preparedness. As a multi-dimensional concept, disaster awareness involves individuals, communities, and professional groups recognizing, understanding, and taking action against disaster risks (Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). Strategically important for increasing the resilience of society against disasters and ensuring the safety of individuals, disaster awareness plays a significant role in developing disaster consciousness in society and reducing the potential psychosocial and physical effects of disasters (Teo et al., 2018).

Individuals' ability to protect themselves and those around them from disaster-related risks during a disaster, their openness to solidarity, and their ability to develop an inclusive attitude in the post-disaster process are indicators of disaster awareness (Özbilgin et al., 2023). Furthermore, disaster awareness addresses the information needs that arise among disaster workers in the disaster management process. Decisions regarding disaster victims after a disaster should be based on accurate information and disaster awareness (Soliman & Rogge, 2002). Comprehensive and targeted training on disaster awareness is one of the most effective methods for increasing disaster awareness. These efforts should enable disaster victims to act independently within the first 72 hours after the disaster and strengthen solidarity among them (Kapucu, 2008).

In terms of accessing information about disasters and translating that information into action, individuals' level of education is a determining factor. Therefore, individuals with a high level of knowledge about disasters have better disaster preparedness and more effective responses to disasters. Furthermore, experience-based practices such as drills and disaster experience are also effective in establishing disaster awareness in society (Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). At the same time, increasing disaster awareness in high-risk areas significantly contributes to the more effective implementation of disaster risk reduction and preparedness efforts (Teo et al., 2018).

The social work profession has received increased attention in recent years following devastating disasters such as earthquakes, tsunamis, and hurricanes worldwide, and is considered a crucial stakeholder in all phases of disaster management due to its unique contribution to this field (Cuadra, 2015). Today, the increasing negative impact of disasters on individuals, families, and communities necessitates a more active role for social workers in disaster response. Therefore, it is stated that social workers need to be prepared for disasters in order to both carry out effective professional interventions after disasters and to protect themselves and their families from the negative effects of disasters (Rambaree & Rambaree, 2021).

The active role of social workers in disaster response is frequently mentioned in the literature (Rock & Corbin, 2007; Chou, 2003; Koketso et al., 2021). However, it should not be forgotten that they are members of the community in which they live; they should be assigned to disaster response duties only after their own safety and that of their families has been ensured (Yanay & Benjamin, 2005). The literature contains numerous studies on social workers' disaster preparedness, their roles in disaster management, and the professional interventions they carry out during disasters (Boetto et al., 2021; Mathbor, 2007; Karaağaç, 2023; Ünlü, 2019). However, there are no studies that address disaster awareness among social workers. Therefore, there is a significant gap in the literature regarding disaster awareness among social workers, which is the subject of this research.

Objective

The aim of this research is to determine the disaster awareness levels of social work professionals currently employed in any public institution or non-governmental organization in Türkiye, and to reveal the relationship between disaster awareness levels and various variables. This research, conducted using a mixed-methods research design, tested the following research hypotheses and sought answers to the research questions.

Research hypotheses:

H1: "Social workers have insufficient disaster awareness."

H2: "Disaster awareness of social workers differs significantly according to their sociodemographic variables."

H3: "Disaster awareness of social workers differs significantly according to their involvement in the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes."

Research question:

A1: "What are the opinions of social workers regarding the importance of disaster awareness and their suggestions for increasing their disaster awareness levels?"

Method

Research Model

In this research, a converging parallel pattern from mixed method patterns was used to determine the disaster awareness levels of social workers and to reveal their views on disaster awareness in depth. In this research, the mixed method design was preferred, the justification that a single method would be insufficient to explain the research problem and the complementarity principle were decisive. The principle of complementarity is based on the idea that qualitative and quantitative data elaborate on and enrich each other, clarifying findings by examining the phenomenon from different perspectives (Greene et al., 1989; cited in Baki & Gökçek, 2012). In line with this principle, both methods were given equal priority; qualitative and quantitative data, collected and analyzed independently, were integrated and interpreted comprehensively in the discussion section.

Converging parallel pattern; "a mixed methods in which the researcher combines or combines qualitative or quantitative data to form the basis for a comprehensive analysis of the research problem" (Creswell, 2017). In a convergent parallel design, the researcher usually collects quantitative and qualitative data within the same time frame, and then integrates this data when interpreting the results (Creswell, 2017). Accordingly, the quantitative and qualitative databases used in the research were collected independently, analyzed separately, and the findings are presented independently in the text. In this design, both databases are analyzed independently and are generally integrated in the discussion section of the research based on the research findings (Creswell, 2017). In accordance with the study's methodology, the research findings were integrated based on the themes and data emerging from the

analysis, and then brought together and interpreted in the discussion section to better understand and in-depth evaluate the research problem.

Population and Sample

The population of this research consists of social work professionals working in any public institution or non-governmental organization in Türkiye. In this research, which uses a converging parallel pattern from mixed method patterns, different sample groups and sampling methods were used for quantitative and qualitative dimensions.

Sample Related to the Quantitative Dimension

In the quantitative dimension of the research, a correlational survey model was adopted to examine the relationship between the disaster awareness levels of social work professionals and their socio-demographic characteristics. Given the difficulty of reaching all individuals in the universe and the time and budget constraints of the study, convenience sampling was chosen among the non-random sampling methods. The online survey form was distributed to professionals working in the field of social work, and 422 participants were reached. 31 participants who were not employed and/or had incomplete data were excluded from the analysis; the final analyses were completed based on data from 391 participants. Participants were asked about sociodemographic variables such as age, gender, marital status, and province of residence, as well as professional characteristics such as the social work field they worked in and length of professional experience.

Table 1. Information on the Sociodemographic Characteristics of the Participants Included in the Quantitative Dimension of the Study

Variables	**Groups**	***n***	***%***
Gender	Male	119	*30.4*
	Female	272	*69.6*
Age	Ages 22-25	86	*22.0*
	Ages 26-30	157	*40.2*
	Ages 31-40	100	*25.6*
	Ages 41 and over	48	*12.3*
Marital Status	Married	165	*42.2*
	Single	226	*57.8*
Education Level	Bachelor's degree	293	74.9
	Postgraduate degree	98	25.1
Field of Social Work Practice	Medical Social Work	79	20.2
	Forensic Social Work	27	6.9
	Family and Women's Welfare	39	10.0
	Child Welfare	55	14.1
	Elderly and Disabled Welfare	70	17.9
	Socioeconomic Support	24	6.1
	NGOs and Local Governments	24	6.1
	Disaster	14	3.6
	Migrant Welfare	25	6.4

Table 1 (continue). Information on the Sociodemographic Characteristics of the Participants Included in the Quantitative Dimension of the Study

	Other (Addiction, Youth Welfare, Martyrs' Relatives and Veterans Unit, Education and Counseling)	34	8.7
Professional Experience	Less than 2 years	132	33.8
	2-5 years	100	25.5
	6-10 years	85	21,7
	11-15 years	31	7.9
	16 years and over	43	11.0
Involvement Status in the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes	No	228	58.3
	Yes	163	41,7

Sample Related to the Qualitative Dimension

In the qualitative dimension of the research, maximum diversity sampling, a type of purposeful sampling method, was adopted. In this context, 23 social workers who actually worked in the disaster area after the February 6, 2023 Kahramanmaraş-based earthquakes were included in the sample of the study in such a way as to represent all geographical regions of Türkiye. Due to participants' workload, lack of psychological preparation, communication infrastructure problems, etc., 4 interviews could not be completed; semi-structured interviews conducted with 19 participants were included in the analysis.

Table 2. Information on the Sociodemographic Characteristics of the Participants Included in the Qualitative Dimension of the Study

Code	Age (Years)	Gender	Marital Status	City of Residence	Field of Social Work Practice	Professional Experience (Years)
K1	33	Male	Married	Ankara	Family and Women's Welfare	9
K2	31	Male	Married	Istanbul	Other	4
K3	27	Female	Married	Aydin	Child Welfare	4
K4	32	Male	Married	Mardin	Family and Women's Welfare	7
K5	58	Female	Married	Mersin	NGOs and Local Governments	34
K6	30	Male	Single	İzmit	Family and Women's Welfare	7
K7	33	Male	Married	İzmit	Other	11
K8	30	Male	Married	İzmit	Medical Social Work	5
K9	25	Female	Single	Istanbul	Child Welfare	2
K10	37	Male	Married	Diyarbakir	Child Welfare	11
K11	38	Male	Married	Elazig	Disaster	4
K12	27	Female	Single	Hatay	Family and Women's Welfare	4
K13	31	Male	Married	Hatay	Immigrant Welfare	8

Table 2 (continue). Information on the Sociodemographic Characteristics of the Participants Included in the Qualitative Dimension of the Study

K14	32	Female	Single	Adana	Child Welfare	10
K15	26	Male	Single	Istanbul	Other	1
K16	35	Female	Married	Istanbul	NGOs and Local Governments	13
K17	31	Male	Single	Artvin	Child Welfare	7
K18	53	Male	Married	Istanbul	Medical Social Work	30
K19	30	Male	Single	Mus	Child Welfare	6

Data Collection Tools

Quantitative Data Collection Tools

In order to collect data in the quantitative dimension of the research, the "Personal Information Form" developed by the researcher and the "Disaster Awareness Scale" developed by Dikmenli et al. (2018) were used.

Personal Information Form

Personal Information Form, developed by the researcher, was administered to participants to determine their sociodemographic characteristics and their experiences regarding the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes. In the form; age, gender, marital status, professional experience duration, status of involvement in the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes, etc. questions about the information are included.

Disaster Awareness Scale

To measure the disaster awareness levels of social work professionals, the Disaster Awareness Scale developed by Dikmenli et al. (2018) was used. The scale, consisting of 27 positive and 9 negative statements, comprises a total of 36 items and is divided into four sub-dimensions. The sub-dimensions are as follows: "Disaster Education Awareness" (1-13), "Pre-Disaster Awareness" (14-21), "False Disaster Awareness" (22-29), "Post-Disaster Awareness" (30-36). Negative statements in the scale (items 12, 22-29) were reverse-coded. Designed as a five-point Likert scale, it offers scoring options from "1-Strongly Disagree" to "5-Strongly Agree," with total scores ranging from 36 to 180. A high score indicates high disaster awareness. The internal consistency coefficient (Cronbach's alpha) of the scale was determined to be 0.722; the reliability coefficients for the sub-dimensions were calculated as .750, .769, .696, and .672, respectively, and the scale was evaluated as a valid and reliable instrument (Dikmenli et al., 2018).

Qualitative Data Collection Tools

In the qualitative dimension of the research, a semi-structured interview technique was used to deeply examine the participants' assessments of the importance of disaster awareness among social work professionals.

Semi-Structured Interview Form

The "Semi-Structured Interview Form" developed by the researcher was used to collect qualitative data. The form, consisting of open-ended questions, comprises a total of 2 questions. The first question on the form concerns the personal information of the participants (Could you briefly tell us about yourself and your social work education/professional background?), the second question is about the disaster awareness of social workers (Why do you think the disaster awareness levels of social workers are important, both individually and professionally?).

Data Collection and Analysis

Collection of Quantitative Data

Due to time and budget constraints, it was not possible to physically reach all social workers in the research population. Therefore, data was collected between October 2023 and February 2024 via Google Forms, an internet-based data collection platform. After the Personal Information Form, Disaster Awareness Scale, and Informed Consent Form were uploaded to the system, the research form was sent to participants via the researcher's personal social media accounts (WhatsApp, Instagram, LinkedIn) and The Association of Social Workers (SHUDER) social media accounts.

Collection of Qualitative Data

In the qualitative dimension, the participants were selected in such a way that they differed in terms of variables such as the province where they lived, the field of social work where they worked, age and gender in accordance with the principle of maximum diversity sampling. Social workers who could provide diversity and depth of information were carefully selected from among the individuals suggested during the initial interviews; subsequent interviews were conducted accordingly.

In the qualitative dimension of the research, in-depth interviews were conducted verbally via the WhatsApp Messenger application between April 4, 2024 and June 6, 2024, using “Semi-Structured Interview Form” and were simultaneously recorded on a computer. During the interviews with a total duration of 1270 minutes (21 hours and 10 minutes), the shortest interview lasted 32 minutes and the longest interview lasted 120 minutes, and the average interview time was about 58 minutes. As a result of the analysis process conducted through an online transcription application (Transcribe), a total of 433 pages of text data were obtained. The data collection process was terminated when the data began to be repeated and reached saturation. Participants were assigned code names according to their interview order; for example, in the code "K9-F-25", the first number indicates the interview order, the middle letter indicates the participant's gender (F: Female, M: Male), and the last number indicates their age.

Analysis of Quantitative Data

The data obtained in the quantitative dimension of the research were analyzed using the SPSS 23.0 program at a 95% confidence level. The suitability of the data for normal distribution was tested by examining the skewness and kurtosis values with Q-Q Plot graphs; the fact that the skewness and kurtosis values remained in the ±3 December was adopted as a normal distribution criterion (Shao, 2002; Chan, 2003). For comparisons between two groups where the assumption of normal distribution is met, the Independent Samples t-Test was used, while for comparisons between more than two groups, One-Way Analysis of Variance (ANOVA) was used. When a significant difference was found between the groups in the ANOVA results, a Post Hoc test with Bonferroni correction was applied to determine the source of the difference.

In the preliminary reliability analyses of the Disaster Awareness Scale used in the research, it was found that some items negatively affected the internal consistency of the sub-dimensions. Therefore, items 4, 9, 10, 11, 12, and 13 from the Disaster Education Awareness sub-dimension and item 7 from the False Disaster Awareness sub-dimension were excluded from the analysis; the scale was reduced

from 36 items to 29 items. Thus, the scale was reduced from 36 items to 29 items. After item removal, the Cronbach Alpha coefficient was found to be 0.836, indicating that the scale has a high level of reliability. The Cronbach Alpha coefficients for the sub-dimensions were calculated as .669 for Disaster Education Awareness, .749 for Pre-Disaster Awareness, .755 for False Disaster Awareness., and .806 for Post-Disaster Awareness.

Analysis of Qualitative Data

The data obtained in the qualitative dimension of the research were analyzed using thematic analysis and content analysis methods. Thematic analysis is a method that allows the identification, interpretation and systematic reporting of the main themes in the data and makes it possible to describe the data in detail by dividing it into meaningful units (Boyatzis, 1998). Content analysis is a systematic and objective method widely used in many fields, especially in social sciences; it is based on the process of defining, classifying and interpreting themes, categories and codes in text or visual content (Robert & Bouillaget, 1997). MAXQDA 2022 software was used for the systematic coding and analysis of the data, and the raw data was imported into this program.

Table 3. Coding Process In The Analysis of Qualitative Data

Question: Could you provide information about the social work interventions you carried out for disaster victims following the February 6 Kahramanmaraş earthquakes?

Theme	**Category**	**Code**	**Raw Data**	**Researcher's Commentary**
The Experience of the February 6, 2023, Kahramanmaraş Earthquakes	Social work interventions	Education	K9: "We also worked to provide awareness-raising training for women because cases of domestic violence began to occur under Law No. 6284. We tried to give it to the people there, to the teenagers as well."	The participant has provided training in many different areas to disaster victims of various age groups in the earthquake zone.

Limitations of the Study

Due to time and budget constraints, this research is limited to data collected from social work professionals actively working in public institutions and non-governmental organizations across Türkiye, using an online survey form and convenience sampling method. The fact that data was collected through social media and online platforms resulted in the inclusion of only social workers who had access to the relevant digital channels and who voluntarily participated in the survey. This situation limits the sample's ability to represent the population and carries the risk of "self-selection bias". Therefore, the generalizability of the quantitative findings should be evaluated within the framework of these methodological limitations.

Findings

The research findings are presented in two stages: quantitative and qualitative. Within the scope of quantitative findings, the descriptive characteristics of the participants related to disaster and social work, their disaster awareness levels and the relationship of these levels with various variables were discussed; qualitative findings, reveal participants' views on disaster awareness in detail.

• Quantitative Research Findings

Scores obtained by participants from the disaster awareness scale

Table 4.1. Participants' Scores On the Disaster Awareness Scale

Scale and Sub-Dimensions	*Min*	Max	*M*	*SD*
Disaster Education Awareness	19.00	35.00	32.31	2.25
Pre-Disaster Awareness	20.00	35.00	31.36	2.83
False Disasters Awareness	16.00	40.00	36.41	3.48
Post-Disaster Awareness	11.00	35.00	25.83	4.74
Disaster Awareness Scale	92.00	145.00	125.91	9.32

Note. N= 391.

When Table 4.1 is examined; the mean score of the participants included in the study on the Disaster Awareness Scale was found to be (M = 125.91, SD = 9.32). This value, when compared to the maximum score that can be obtained from the scale, which is 145, indicates that the participants have a high level of disaster awareness. When the sub-dimensions were examined, they were found to be Disaster Education Awareness (M = 32.31, SD = 2.25), Pre-Disaster Awareness (M = 31.36, SD = 2.83), False Disaster Awareness (M = 36.41, SD = 3.48), and Post-Disaster Awareness *(*M = 25.83, SD = 4.74) (Table 4.1).

Analyses of the relationship between participants' disaster awareness scale scores and their sociodemographic characteristics.

Table 4.2. Comparison of Disaster Awareness Scale Scores According to Participants' Gender

Scale and Sub-Dimensions	Group	*M*	*SD*	*t*	*p*
Disaster Education Awareness	Male	32.40	2.12	0.52	.606
	Female	32.28	2.31		
Pre-Disaster Awareness	Male	31.20	3.23	-0.68	.498
	Female	31.43	2.64		
False Disasters Awareness	Male	35.76	3.64	-2.47*	.014
	Female	36.69	3.38		
Post-Disaster Awareness	Male	25.77	4.78	-0.16	.873
	Female	25.86	4.73		
Disaster Awareness Scale	Male	125.13	9.77	-1.09	.277
	Female	126.25	9.12		

Note. * $p < .05$. Male (n = 119). Female (n= 172).

When Table 4.2 is examined; it was found that there was no significant difference between the total scale score and the sub-dimensions of Disaster Education Awareness, Pre-Disaster Awareness, and Post-Disaster Awareness according to gender ($p > .05$). However, a significant difference was found between genders in the False Disaster Awareness sub-dimension ($t(389) = -2.47$, $p = .014$); the mean score of female participants (M = 36.69, SD = 3.38) was found to be significantly higher than the mean score of male participants (M = 35.76, SD = 3.64).

Table 4.3. Comparison of Scale Scores According to Participants' Marital Status

Scale and Sub-Dimensions	Group	*M*	*SD*	*t*	*p*
Disaster Education Awareness	Married	32.21	2.24	-0.77	.442
	Single	32.39	2.25		
Pre-Disaster Awareness	Married	31.15	2.95	1.28	.200
	Single	31.52	2.74		
False Disasters Awareness	Married	36.45	3.34	0.22	.826
	Single	36.38	3.60		

Table 4.3 (continue). Comparison of Scale Scores According to Participants' Marital Status

Post-Disaster Awareness	Married	25.19	4.91	-2.30*	.022
	Single	26.30	4.57		
Disaster Awareness Scale	Married	125.00	9.44	1.65	.099
	Single	126.58	9.20		

Note. * $p < .05$. Married. ($n = 165$). Single ($n = 226$).

When Table 4.3 is examined; it was found that the total scale score, Disaster Education Awareness, Pre-Disaster Awareness, and False Disaster Awareness did not differ according to marital status ($p > 0.05$). However, a significant difference was found in the Post-Disaster Awareness sub-dimension according to marital status (t(389) = -2.30, $p = .022$); the mean score of single participants ($M = 26.30$, $SD = 4.57$) was found to be significantly higher than the mean score of married participants ($M = 25.19$, $SD = 4.91$).

Table 4.4. Relationship between participants' age and disaster awareness scale scores

Scale and Sub-Dimensions	***M***	***SD***	***r***	***p***
Disaster Education Awareness	32.31	2.25	-.12*	.021
Pre-Disaster Awareness	31.36	2.83	-.15**	.004
False Disasters Awareness	36.41	3.48	-.14**	.007
Post-Disaster Awareness	25.83	4.74	-.06	.224
Disaster Awareness Scale	125.91	9.32	-.16**	.001

Note. * $p < .05$. ** $p < .01$. $N = 391$.

When Table 4.4 is examined; negative and significant relationships were found between the age of the participants and Disaster Education Awareness ($r = -0.12$, $p = .021$), Pre-Disaster Awareness ($r = -0.15$, $p = .004$), False Disaster Awareness ($r = -0.14$, $p = .007$) and the total scale score (r = -0.16, $p = .001$). No significant relationship was found between participants' age and their Post-Disaster Awareness scores ($r = -.06$, $p = .224$).

Table 4.5. Comparison of Disaster Awareness Scale Scores According to Participants' Field of Work in Social

Scale and Sub-Dimensions	**Group**	***n***	***M***	***SD***	***F***	***p***	**Bonferroni**
Disaster Education Awareness	Medical Social Work	79	24.95	5.00	3.32	.001*	8> 1,2,3,4,5
	Forensic Social Work	27	25.04	3.58			
	Family and Women's Welfare	39	24.51	5.27			
	Child Welfare	55	25.04	5.07			
	Elderly and Disabled Welfare	70	26.01	4.55			
	Socioeconomic Support	24	26.37	5.20			
	NGOs and Local Governments	24	26.67	4.15			
	Disaster	14	30.71	3.41			
	Migrant Welfare	25	27.52	4.12			

Table 4.5 (continue). Comparison of Disaster Awareness Scale Scores According to Participants' Field of Work in Social

Disaster Awareness Scale	Other (Addiction, Youth Welfare, Martyrs' Relatives and Veterans Unit, Education and Counseling)	34	26.71	3.49	1.92	.048*	8> 1,4
	Medical Social Work	79	124.37	9.33			
	Forensic Social Work	27	125.30	7.01			
	Family and Women's Welfare	39	124.64	10.07			
	Child Welfare	55	124.35	10.60			
	Elderly and Disabled Welfare	70	126.59	10.14			
	Socioeconomic Support	24	126.37	8.79			
	NGOs and Local Governments	24	126.71	7.57			
	Disaster	14	133.93	9.14			
	Migrant Welfare	25	127.60	8.06			
	Other (Addiction, Youth Welfare, Martyrs' Relatives and Veterans Unit, Education and Counseling)	34	127.15	6.95			

When Table 4.5 is examined, it was found that there was a statistically significant difference in the total score of the participants on the disaster awareness scale according to their field of work ($F(9, 381) = 1.92$, $p = .048$). The Bonferroni test results show that the average total score of those working in the disaster field ($M = 133.93$, $SD = 9.14$) is significantly higher than those working in the medical social work ($M = 124.37$, $SD = 9.33$) and child welfare ($M = 124.35$, $SD = 10.60$) fields.

Table 4.6. Relationship Between Participants' Professional Experience Duration and Disaster Awareness Scale Scores.

Scale and Sub-Dimensions	***M***	***SD***	***r***	***p***
Disaster Education Awareness	32.31	2.25	-.07	.138
Pre-Disaster Awareness	31.36	2.83	-.13**	.009
False Disasters Awareness	36.41	3.48	-.12*	.021
Post-Disaster Awareness	25.83	4.74	-.04	.482
Disaster Awareness Scale	125.91	9.32	-.13*	.010

Note. * $p < .05$. ** $p < .01$. $N = 391$.

The average professional experience of the participants was $M = 7.11$ years ($SD = 8.19$). When Table 4.5 is examined; a significant negative correlation was found between the participants' professional experience duration and their total score on the Disaster Awareness Scale ($r = -0.13$, $p = 0.010$). When the sub-dimensions of the scale were examined, significant negative correlations were found between the participants' professional experience.duration and the Pre-Disaster Awareness ($r = -0.13$, $p = 0.009$) and False Disaster Awareness ($r = -0.12$, $p = 0.021$) dimensions. No significant

correlation was found between the Disaster Education Awareness and Post-Disaster Awareness sub-dimensions and professional experience duration ($p > 0.05$).

Table 4.7. Comparison of Disaster Awareness Scale Scores of Participants According to Their İnvolvement in the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes.

Scale and Sub-Dimensions	Group	*M*	*SD*	*t*	*p*
Disaster Education Awareness	Yes	32.25	2.28	-0.51	.608
	No	32.36	2.23		
Pre-Disaster Awareness	Yes	31.32	2.83	-0.24	.806
	No	31.39	2.84		
False Disasters Awareness	Yes	36.34	3.41	-0.31	.753
	No	36.46	3.54		
Post-Disaster Awareness	Yes	26.21	5.32	1.28	.200
	No	25.56	4.28		
Disaster Awareness Scale	Yes	126.17	9.59	0.37	.712
	No	125.76	9.15		

Note. N =391.

When Table 4.7 is examined; no significant differences were found between the groups in terms of the total score and sub-dimensions of the disaster awareness scale ($p > .05$).

Qualitative Research Findings

Disaster Awareness

Within the scope of the disaster awareness theme, two categories have been identified: the importance of disaster awareness for social workers and recommendations for social workers to increase disaster awareness.

The importance of disaster awareness for social workers

The importance of disaster awareness for social workers has been addressed under two codes: individual importance and professional importance. In terms of individual importance, participants highlighted the frequency and variety of disasters in Türkiye, emphasizing that disaster awareness is critical for protecting themselves and their families. However, one participant (K12-F-27) drawing on the experience of the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes, stated that there has been a desensitization regarding disaster awareness over time. In terms of professional importance, the participants stated that disaster awareness is a professional necessity due to the nature of the profession, their assignment within the scope of psychosocial support in disasters and their work with disadvantaged groups, especially in residential care and rehabilitation centers. Some participants (K18-M-53, K13-M-31) emphasized the critical role of social workers in disaster processes, the life-saving nature of disaster awareness training, and its functional importance in determining which intervention should be applied at which stage. The participants' opinions on the subject are presented below (K11-M-38; K12-F-27; K10-M-37; K13-M-31)

- K11-M-38: *"...after all, we have children, we have families, we are afraid. Of course, after the earthquake is over, after the disaster is over, we can at least explain to our own families that their reactions are normal. When we see a different reaction, we can understand that it is due to the earthquake."*

- K12-F-27: *"...actually, there is a desensitization. For example, my mother wanted to change the house because she was afraid at work, etc. I told her that old houses are more sturdy. Because what I saw here is that the houses built in the last ten years have all collapsed, and no precautions taken at the time could have prevented such an earthquake or such a building. ... I don't think it will be of any use. I'm saying this for my own personal life."*
- *K10-M-37: "...of course, we include our children in nationwide exercises. We send information to all the homes (children's homes), and we participate actively. It was good, it was beneficial."*
- *K13-M-31: "...So, an earthquake has happened, you can't just do something two hours later. For example, social support. The social worker who starts their work there needs to have a very high level of awareness about disasters. In the intervention phase, they need to know very clearly what to do and when to do it."*

Recommendations for social workers to increase disaster awareness

The category of recommendations aimed at increasing disaster awareness has been examined under two codes: education and practice. In the training code, participants emphasized that social work courses in disasters should be mandatory and practically included in the curriculum, that these courses should be conducted by expert academics in the field, that internship opportunities in disaster organizations should be expanded, and that training should continue throughout professional life. In the practice code, the participants stated that the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes provided an instructive experience in terms of disaster awareness, suggested that social workers be assigned to disaster zones and that opportunities to gain field experience in disaster zones be provided through applications such as internships during undergraduate education. The participants' opinions on the subject are presented below (K7-M-33; K9-F-25):

- *K7-M-33: "So, I think this is mostly the case in most social work departments as an elective course. I think that this should not be an elective, or that it might be healthier for the person who will teach this course to give a more detailed practical lesson on this subject to people who have a professional career in this disaster field in the field of people with practical experience."*
- *K9-F-25: "...for example, starting to provide practical training after an earthquake. After that, to go there personally and experience these processes, et cetera. For example, I think that all the staff here in Istanbul have left. I think everyone has experienced that process. Experiencing it firsthand in the field is a wonderful thing. I think this is something that should be done."*

Discussion

In this section, the findings obtained from social workers are discussed in comparison with the relevant literature within the context of the research objective. Quantitative and qualitative findings are considered together and evaluated in light of existing studies on disaster awareness.

H1: Social workers have insufficient disaster awareness.

The quantitative findings of the study reveal that social work professionals obtained an average score of 125.91 out of 145 on the Disaster Awareness Scale, which corresponds to a high level of disaster awareness (Dikmenli & Yakar, 2019). No direct disaster awareness study targeting social work professionals has been found in the literature; only one study conducted with social work students by

Özkan and Kiyak (2025) has been identified. Studies conducted with different groups such as teachers, healthcare workers, and university students show that disaster awareness levels remain at a moderate (Dikmenli & Yakar, 2019; Demir, 2024) or low level (Şekerci et al., 2023). The high level of awareness achieved in this study differs significantly from that in the studies mentioned above.

Participants' high level of disaster awareness is considered to be related to a variety of individual and professional experiences. It was determined that 74.4% of the participants received disaster-related training during their undergraduate education, 63.9% during their working lives, and 41.7% served in the Kahramanmaraş earthquakes of February 6, 2023. Literature has documented that variables such as receiving disaster-related education, participating in disaster relief efforts, and being affected by disasters positively influence awareness levels (Gerdan & Çakın, 2014; Karanci et al., 2005). In this context, the fact that these earthquakes occurred recently, frequently appeared in the news, and that a significant portion of the participants were directly or indirectly involved in this process can be considered the main factors explaining the high level of awareness.

When the sub-dimension scores are examined, it is seen that the levels of Disaster Education Awareness, Pre-Disaster Awareness and False Disaster Awareness remain high and the Post-Disaster Awareness level remains at a moderate level (Dikmenli & Yakar, 2019). This finding partially coincides with the research conducted with teacher candidates; in that study, it was found that Awareness scores after disasters were lower compared to other sub-dimensions (Dikmenli & Yakar, 2019). The fact that Post-Disaster Awareness scores remained at a moderate level may be attributed to participants' lack of knowledge regarding medical first aid. The fact that only 23% of the participants responded to the relevant item of the scale as "I agree" or "I absolutely agree" supports this assessment. Studies conducted in Türkiye with different occupational and age groups also indicate that the level of medical first aid knowledge is generally insufficient (Metin & Mutlu, 2010; Nayir et al., 2011; Tekin & Suskan, 2010; Türkan et al., 2005). This situation indicates the need to strengthen medical first aid training in social work education and to involve social workers more effectively in disaster management processes.

H2: Disaster awareness of social workers differs significantly according to their sociodemographic variables.

In the study, it was found that the disaster awareness levels of the participants did not differ according to gender, and this finding is consistent with the studies in the literature (Çelik, 2023; Işık & Özcan, 2023; Öztürk et al., 2025; Gerdan & Çakın, 2014). The literature emphasizes that vocational education and experience are more decisive factors in disaster awareness compared to gender; it is stated that gender differences may not be observed in groups with similar educational backgrounds (Kranke et al., 2020a; Alston et al., 2019; Gerdan & Çakın, 2014). In this context, it is considered that the fact that the participants had similar education and professional experience in the field of social work explains this finding. However, it was found that female participants scored significantly higher than male participants on the False Disaster Awareness subscale. The fact that women assume more intensive care and domestic responsibilities during disasters within the framework of gender roles (Tudor et al., 2015; Aydın & Aytaç, 2023) may have made them more sensitive to certain knowledge areas related to disasters.

No significant difference was found in overall disaster awareness scores based on participants' marital status. This finding aligns with views emphasizing that disaster preparedness and awareness are more closely related to professional responsibility and knowledge level than to demographic variables such as marital status. The fact that the vast majority of participants were social workers who had served in the aftermath of the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes and possessed similar professional training can be considered the primary factor explaining this finding. When the sub-dimensions were examined, it was found that single participants had significantly higher Post-Disaster Awareness scores

compared to married participants. This situation shows that married individuals' family responsibilities may limit their ability to focus on post-disaster processes.

A significant negative correlation was found between participants' age and their disaster awareness levels and total scale scores. This finding differs from studies suggesting that older individuals develop a more prepared attitude through the knowledge they acquire through their life and disaster experiences, that risk perception improves with age, and that they place greater importance on disaster warnings (Gerdan & Çakın, 2014; Demir, 2024; Muttarak & Pothisiri, 2013; Lindell & Perry, 2012). While the literature suggests that increasing age and professional experience positively contribute to disaster awareness (Kranke et al., 2020b; Alston et al., 2019), the findings can be explained by younger professionals' more active participation in current academic curricula, technology-based information resources, and disaster education. When the sub-dimensions were examined, significant negative correlations were found between age and Disaster Education Awareness, Pre-Disaster Awareness, and False Disaster Awareness scores, while no significant correlation was found between Post-Disaster Awareness and age. This situation indicates that disaster awareness is shaped not only by experience and seniority accumulated in the life process, but also by changing educational dynamics; and awareness of the dimension of intervention and improvement after a disaster is maintained by professional basic values and reflexes regardless of age or seniority.

When social work was evaluated according to the professional field of study, it was found that the general disaster awareness scores of social workers working in the field of disaster social work were significantly higher compared to those working in the fields of medical social work and child welfare. This finding aligns with the literature highlighting that experience in disaster social work provides a holistic perspective and improves intervention capacity (Dominelli, 2015). This difference can be interpreted as stemming from the fact that social workers in the field of disaster social work receive more intensive professional training on disasters and gain more experience in the field. On the other hand, considering that the groups they serve are disproportionately affected by disasters, it is assessed that low awareness levels in the fields of medical social and child welfare may pose serious risks (Altıok et al., 2025). When the sub-dimensions were examined, it was observed that disaster social work workers had significantly higher Post-Disaster Awareness scores compared to those working in other fields; this can be explained by the fact that taking active roles in the field and participating in regular response training strengthens awareness of post-disaster processes.

A negative and statistically significant relationship was found between the participants' professional experience duration and general disaster awareness, pre-disaster awareness, and false disaster awareness; this finding differs from the literature that argues that professional experience positively contributes to disaster awareness (Kranke et al., 2020b; Alston et al., 2019). Given that 68.4% of the sample consisted of social workers with less than 10 years of experience, the increased inclusion of disaster-related topics in social work education curricula in recent years and the more effective access of young social workers to digital information resources (Houston et al., 2015; Dominelli, 2020) can be considered key factors explaining this situation. In this context, it can be said that the determining factor in disaster awareness is not only professional experience, but also its support through up-to-date training. When the sub-dimensions were examined, negative and significant relationships were found between professional experience and Pre-Disaster Awareness and False Disaster Awareness, while a significant relationship was not found in the dimensions of Disaster Education Awareness and Post-Disaster Awareness; this situation demonstrates that response and recovery sensitivity is shaped more by direct field and disaster experience than by years of service, and is consistent with the qualitative findings of the research.

H3: Disaster awareness of social workers differs significantly according to their involvement in the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes.

The quantitative findings of the study reveal no significant difference in the total score and sub-dimensions of the Disaster Awareness Scale based on participants' involvement in responding to the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes. Although there is no study in the literature that allows for a direct comparison of this finding, research conducted with university students and healthcare professionals shows that working in a disaster area positively affects disaster preparedness (Doğru & Coşkun, 2023; Ünal et al., 2017). Social workers who participated in the qualitative dimension of the research also supported this view, emphasizing that working in a disaster area enriches their professional experience and can increase their awareness levels. The lack of a significant difference between the groups can be explained by the structure of the sample. Although 41.7% of the participants had worked as social workers in the earthquake zone, the lack of a significant difference between the groups can be explained by the broad geographical and societal impact of the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes. These earthquakes affected not only the local population but also individuals across the country, directly or indirectly. This situation may have relatively reduced the difference in disaster experience between participants who worked in the earthquake zone and those who did not; it may have prevented a homogeneous structure in the awareness levels between the groups and avoided the emergence of statistically significant differences.

A1: What are the opinions of social workers regarding the importance of disaster awareness and their suggestions for increasing their disaster awareness levels?

Social workers who participated in the qualitative dimension of the research emphasized that disaster awareness is critically important from a professional perspective. At the heart of this view lies the idea that social workers work with groups vulnerable to disaster, for example, children in boarding and day care institutions, the elderly and disabled people. Participants stated that professional awareness is essential, both for protective responsibilities towards these groups and for the active roles undertaken during disaster relief efforts. Indeed, the fact that 41.7% of the participants included in the quantitative dimension of the research had served in the scope of the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes supports this view at a statistical level. The literature also supports these findings. Sim et al. (2022) state that the role of social workers in disaster areas is expanding, while Soliman & Rogge (2002) emphasized that access to information is important for the well-being of disaster victims in disaster response and recovery processes. Mathbor (2007) argued that in countries with a high risk of disaster, such as Türkiye, social workers should be trained and prepared before a disaster occurs. The qualitative data obtained in the research concretize this theoretical framework. The participant statements, which convey that the exercise carried out before the earthquake contributed to the 120 children under protection to survive the earthquake process undamaged, directly reveal the practical value of disaster education. In conclusion, the prevalence of disasters in our country, the increasing role of social workers in the field of disaster social work, and the professional responsibility that comes with working with disadvantaged groups make disaster awareness a functional necessity for this professional group.

Social workers who participated in the qualitative dimension of the research generally emphasized the education and experience dimensions in their suggestions for increasing disaster awareness. The participants stated that courses with disaster and social work content at the undergraduate level should be added to the curriculum as compulsory courses and that these courses should be designed in a practical structure, not just theoretical. Furthermore, it was emphasized that having these courses taught by academics experienced in the field of disaster social work is important in terms of content quality. It has been stated that, in order to increase students' disaster awareness, they should be given the opportunity to intern at public institutions and civil society organizations serving in the field of disasters, especially AFAD (Disaster and Emergency Management Presidency). Participants stated that such hands-on experiences would significantly contribute to students developing a realistic perspective on disaster processes. In the workplace, it has been stated that disaster awareness training should be repeated at regular intervals and its continuity should be ensured at the corporate level. These findings are largely consistent with the literature. It is known that individuals with experience in disasters have

higher disaster awareness compared to those without experience, and this clearly demonstrates the functional effect of practical training and field experience on disaster awareness (Ataman Bor, 2023). On the other hand, considering Türkiye's geographical location with a high risk of disasters, increasing disaster awareness and implementing systematic preparedness programs becomes even more critical (Teo et al., 2018). Indeed, the literature recognizes disaster preparedness as an integral part of social work practice, and argues that disaster awareness should be addressed more clearly, comprehensively, and systematically in social work education (Boetto et al., 2021). When all these findings are considered together, it is clear that structurally supporting efforts to strengthen disaster awareness at both individual and institutional levels is an unavoidable necessity.

Conclusion

This research comprehensively examines the disaster awareness levels of social workers using both quantitative and qualitative methods. Research findings revealed that social workers have a high level of disaster awareness; it was evaluated that this situation is closely related to the disaster trainings that the participants received during their undergraduate education and working life and recent disaster experiences such as the Kahramanmaraş earthquakes of February 6, 2023. However, this finding, which remained at a moderate level in the Post-Disaster Awareness sub-dimension and is attributed to deficiencies in medical first aid knowledge, points to the existence of areas that need to be strengthened in vocational training programs.

In terms of sociodemographic variables, age and social work field in which one works were found to play a decisive role in disaster awareness. The fact that social workers working in disaster field have a higher level of disaster awareness compared to other fields demonstrates the functional importance of field experience and professional training. The negative correlation found between professional experience duration and disaster awareness reveals the need for repeated disaster training throughout working life.

Qualitative findings reveal that social workers have adopted disaster awareness as a professional requirement due to the responsibilities they undertake towards disadvantaged groups during disaster processes. Participants clearly emphasized the need for mandatory and practical disaster courses at the undergraduate level, internship opportunities in relevant organizations, and regular disaster training in the workplace.

When all these findings are considered together, it is clear that disaster awareness needs to be addressed more systematically in social work education and practice. Strengthening disaster education, particularly in fields such as child welfare and medical social work, should be considered a priority policy objective for both protecting disadvantaged groups and enhancing the effectiveness of the social work profession in disaster management.

Recommendations

Based on the research findings, the following recommendations have been developed. It is proposed that disaster-related courses be added as mandatory and practical components to undergraduate social work programs, that these courses be taught by academics with experience in the field of disasters, and that students be provided with disaster-focused internship opportunities in relevant institutions and organizations. Given the shortcomings observed in the Post-Disaster Awareness sub-dimension, Given the shortcomings observed in the Post-Disaster Awareness sub-outcomes, it is important to include first aid training more comprehensively in the curriculum. At the professional practice level, disaster awareness trainings should be provided to all personnel at regular intervals; priority should be given to, and increased, trainings for social workers employed in fields such as medical social work and child welfare, where disaster awareness levels have been identified as relatively low. At the policy level, it is recommended that social workers be included in disaster management processes from the planning stage onwards, that their professional roles and responsibilities be clearly defined in relevant legislation, and

that the importance given to training in the post-disaster period be transformed into a permanent institutional policy.

Disclosure Statements

1. Declaration of the contribution of the researchers: The conceptualization, methodology, data collection and analysis, and initial draft of this study were prepared by the first author. Prof. Dr. Doğaç Niyazi Özüçelik and Dr. Aylin Arıcı provided academic guidance throughout all stages of the research, from design to reporting, critically reviewed the text, and contributed to the work. All authors approved the final version of the article.

2. Conflict of interest: There is no conflict of interest.

3. Ethics Report: The Scientific Research and Publication Ethics Board (BAYEK) of Muş Alparslan University (MAUN), with decision number 73 dated 07.07.2023, evaluated the research as "appropriate".

4. Research Model: This study is an original research paper conducted using a mixed-methods design.

5. Disclosure: This article is derived from the doctoral thesis entitled "Determination of Disaster Awareness Levels of Social Workers in the Context of the February 6, 2023 Kahramanmaraş Earthquakes," completed in 2025 at the Department of Social Work, Graduate Education Institute, Istanbul University-Cerrahpaşa.

TÜRKÇE SÜRÜM

Giriş

"İnsanlarda büyük kayıplara neden olan ve sıklıkla sosyal, ekonomik ve ekolojik çevrelerde büyük sistemik hasarlar ve bozulmaların eşlik ettiği olaylar" olarak tanımlanan afetler insan refahı açısından birçok olumsuz etkilere neden olmaktadır (Rambaree & Rambaree, 2021). Afetlerin insan refahı üzerindeki olumsuz etkileri arasında başta can kayıpları olmak üzere yaralanmalar, psikolojik rahatsızlıklar, hizmetlerde aksamalar, mülklerin ve varlıkların zarar görmesi gibi birçok fiziksel, psikososyal ve ekonomik zararlar yer almaktadır (Ali vd., 2014).

Son yıllarda Türkiye'de depremler başta olmak üzere maden kazaları, orman yangınları, sel felaketleri, pandemi vb. afetler binlerce insanın hayatını kaybetmesine ve milyonlarcasının ise psikososyal ve ekonomik olarak çeşitli zorluklarla mücadele etmek zorunda kalmasına neden olmuştur. Tüm bu afetler arasında sonuçları bakımından en büyük yıkıma neden olanların başında depremler gelmektedir. Bu araştırmada ele alınacak olan depremler, doğal afetler arasında yer almakta ve "yerkabuğu içindeki herhangi bir noktada, orada mevcut kayaçlarda birikmiş enerjinin sismik dalgalar şeklinde serbest kalması sonucu oluşan sarsıntı" olarak tanımlanmaktadır (Sever & Değirmenci, 2019).

Türkiye dünyanın en önemli deprem kuşaklarından biri olan Alp-Himalaya deprem kuşağında yer alması nedeniyle tarihsel süreç içerisinde büyük çaplı yıkımların ve can kayıplarının yaşandığı depremlere yakından tanıklık etmiştir. 6 Şubat 2023' te yaşanan ve binlerce insanın hayatını kaybetmesine neden olan Kahramanmaraş depremleri de bu depremlerin en yıkıcı örnekleri arasındaki yerini almıştır (Koçoğlu vd., 2023). 6 Şubat 2023 tarihinde gerçekleşen 7,7 Mw (Pazarcık) ve 7,6 Mw (Elbistan) büyüklüğündeki Kahramanmaraş depremleri, ülkemizin bir "deprem ülkesi" olma gerçeğini yeniden hatırlatmıştır (Koçoğlu vd., 2023). Türkiye' de 11 ilde (Kahramanmaraş, Hatay, Adıyaman, Malatya, Gaziantep, Adana, Şanlıurfa, Osmaniye, Elazığ, Kilis ve Diyarbakır) ve Suriye' de de etkili olan bu depremler ülkemizde 53.537 kişinin hayatını kaybetmesine, 107.213 kişinin ise yaralanmasına neden olmuştur (Strateji ve Bütçe Başkanlığı [SBB], 2025). Deprem nedeniyle yaşanan bu büyük boyutlu kayıplar ve yıkım Türkiye'nin afetlere karşı yeterli düzeyde hazır olmadığını göstermektedir (Kaya, 2024). Bununla birlikte, 21. yüzyılda afet kaynaklı kayıpların ve yıkımların artarak devam edeceği belirtilmektedir (Rogge, 2003). Bu nedenle Türkiye'de "afet yönetimi" kavramı sıklıkla tartışılan temel konulardan biri olmaktadır.

Afetler nedeniyle meydana gelebilecek can ve mal kayıplarının azaltılmasını amaçlayan afet yönetimi; afetlerin önlenmesi ve etkilerinin azaltılması amacıyla yapılan tüm girişimleri kapsamaktadır (Ali vd., 2014). Afet yönetimi döngüsü genel olarak; "risk ve zarar azaltma, hazırlık, müdahale ve iyileştirme" olmak üzere dört aşamadan oluşmaktadır (Hay vd., 2021; Sim vd., 2022; Pfefferbaum vd., 2017; Kadıoğlu, 2008). Risk ve zarar azaltma ile hazırlık aşamaları "afet öncesi", müdahale ve iyileştirme aşamaları ise "afet sonrası" olarak değerlendirilmektedir (Kadıoğlu, 2008). Bununla birlikte, afet yönetimi kapsamında afetlerin önlenmesi ve olumsuz etkilerinin azaltılması ancak "topyekün" bir mücadele ile mümkündür. Bu doğrultuda toplumun tüm kesimlerine bu süreçte önemli roller ve sorumluluklar düşmektedir (Erkal & Değerliyurt, 2009).

Şengün ve Küçükşen (2019) çevredeki riskler ve bu risklere karşı zarar azaltma çalışmaları hakkında farkındalıkları olmayan birey, aile, grup ve toplulukların bir afet durumunda büyük boyutlu kayıp ve zarar yaşayabileceklerini değerlendirmekte ve afetler nedeniyle yaşanabilecek bu kayıpları toplumdaki afet bilinci eksikliğiyle açıklamaktadır. Sendai Afet Riskini Azaltma Çerçevesi (2015) ve Birleşmiş Milletler (BM) Sürdürülebilir Kalkınma Hedefleri de afet hazırlığını toplumsal refahın artışı ve sosyal adaletin tesis edilmesinde bir araç olarak değerlendirmektedir (Rapeli vd., 2018).

Afet hazırlığı birey, aile, grup ve toplulukların afetin olumsuz etkileri ile baş etmelerinde önemli bir role sahiptir (Boetto vd., 2021). Afetlerin ne zaman gerçekleşebileceği ve olası etkileri tahmin edilemese de bu etkilerin şiddetinin azaltılması mümkündür (Rock & Corbin, 2007; Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). Ancak Türkiye'deki afet yönetimi anlayışının daha çok afet sonrası çalışmalara odaklandığı ve afet öncesi müdahalelere yeterince yer verilmediği ifade edilmektedir (Ozkazanc & Yuksel, 2015). Afet yönetiminde başarı ancak toplumun tüm kesimlerinin yer aldığı "bütüncül bir yaklaşım" ile sağlanabilir.

Bir insan hakları ve sosyal adalet mesleği olarak sosyal hizmet mesleği de afet hazırlığına önemli katkılarda bulunma potansiyeline sahiptir (Boetto vd., 2021). Başta çocuklar, kadınlar, yaşlılar, engelliler, kronik hastalar olmak üzere olağan dönemlerde dezavantajlı gruplarla mikro, mezzo ve makro düzeyde çalışan sosyal hizmet uzmanlarının afetler hakkında yeterli bilgi düzeyine sahip olmaları ve afet farkındalıklarının yüksek olması hizmet sundukları danışanların afetlerin olumsuz etkileri ile başa çıkma kapasiteleri üzerinde oldukça etkilidir. Bu kapsamda sosyal hizmet uzmanlarına önemli sorumluluklar düşmekte ve sosyal hizmet uzmanları afet yönetim sürecinde "kritik aktörler" olarak değerlendirilmektedirler (Breen vd., 2023). Ancak, Hay ve Pascoe (2021) sosyal hizmet uzmanlarının afet yönetimi döngüsü kapsamında çoğunlukla müdahale ve iyileştirme aşamalarında yer aldıklarını, risk ve zarar azaltma ile hazırlık aşamalarında ise daha sınırlı düzeyde katkı sağladıklarını ifade etmektedirler. Dolayısıyla sosyal hizmet uzmanlarının başta afet öncesi aşamalar olmak üzere afet yönetimi süreçlerinde daha aktif olmasına ihtiyaç duyulmaktadır (Boetto vd., 2021).

Sosyal hizmet uzmanlarının afet yönetimi döngüsü hakkında gerekli bilgi ve farkındalığa sahip olması daha etkili bir afet hazırlığı açısından kritik bir öneme sahiptir. Çok boyutlu bir kavram olarak afet farkındalığı bireylerin, toplulukların ve meslek gruplarının afet risklerini tanımasını, anlamlandırmasını ve bu risklere karşı aksiyon almasını içerir (Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). Toplumun afetlere karşı dayanaklılığının arttırılması ve bireylerin güvenliğinin sağlanması açısından stratejik bir önemi olan afet farkındalığı, toplumda afet bilincinin geliştirilmesi ve afetlerin olası psikososyal ve fiziksel etkilerinin azaltılmasında önemli bir role sahiptir (Teo vd., 2018).

Bireylerin afet sırasında hem kendisini hem de çevresindekileri afet kaynaklı risklerden koruyabilmesi, dayanışmaya açık olabilmesi ve afet sonrası süreçte kapsayıcı bir tutum geliştirebilmesi afet farkındalığının göstergeleridir (Özbilgin vd., 2023). Bununla birlikte afet farkındalığı, afet yönetimi sürecinde afet çalışanlarında ortaya çıkan bilgi ihtiyacını da karşılamaktadır. Afet sonrasında afetzedeler ile ilgili kararların doğru bilgiye dayalı olarak ve afet farkındalığı temelinde verilmesi gerekir (Soliman & Rogge, 2002). Afet farkındalığı konusundaki geniş kapsamlı ve hedef odaklı eğitimler afet farkındalığının arttırılmasında en etkili yöntemlerden biridir. Bu çalışmalar, afetin ardından ilk 72 saatte afetzedelerin herhangi bir desteğe ihtiyaç duymadan harekete geçebilmesini sağlayabilmeli ve afetzedeler arasındaki dayanışmayı güçlendirebilmelidir (Kapucu, 2008).

Afetler hakkında bilgiye erişim ve bilginin davranışa dönüşmesi açısından bireylerin eğitim düzeyi belirleyici bir faktördür. Bu nedenle afetler hakkındaki bilgi düzeyi yüksek bireylerin; afet hazırlığı daha yüksek ve afetlere verdikleri tepkiler ise daha etkili olmaktadır. Bununla birlikte tatbikat vb. deneyim odaklı uygulamalar ve afet deneyimi de afet farkındalığının toplumda yerleşmesinde etkili olmaktadır (Ulaş Kadıoğlu & Uncu, 2018). Aynı zamanda, afet riski yüksek olan bölgelerde afet farkındalığının arttırılması afet risk azaltma ve hazırlık çalışmalarının daha etkili yürütülmesinde önemli katkılar sağlamaktadır (Teo vd., 2018).

Sosyal hizmet mesleği son yıllarda dünya çapında yaşanan depremler, tsunamiler ve kasırgalar gibi büyük yıkımlara neden olan afetlerin ardından daha fazla ilgi görmekte ve bu alana sağladığı benzersiz katkı nedeniyle afet yönetiminin tüm aşamalarında önemli bir paydaş olarak değerlendirilmektedir (Cuadra, 2015). Günümüzde afetlerin bireyler, aileler ve topluluklar üzerindeki olumsuz etkilerinin her geçen gün artış göstermesi, sosyal hizmet uzmanlarının afet alanında daha aktif

rol almasını gerektirmektedir. Bu nedenle sosyal hizmet uzmanlarının hem afetlerin ardından etkili mesleki müdahaleler gerçekleştirebilmek hem de kendilerini ve ailelerini afetlerin olumsuz etkilerine karşı koruyabilmeleri için afetlere hazırlıklı olmaları gerektiği belirtilmektedir (Rambaree ve Rambaree, 2021).

Sosyal hizmet uzmanlarının afetlerde aktif olarak görev aldıkları literatürde sıklıkla belirtilmektedir (Rock & Corbin, 2007; Chou, 2003; Koketso vd., 2021). Ancak onların yaşadıkları toplumun bir ferdi olduğu unutulmamalı, kendilerinin ve ailelerinin güvenliği sağlandıktan sonra afet müdahalesinde görevlendirilmelidirler (Yanay & Benjamin, 2005). Literatürde sosyal hizmet uzmanlarının afet hazırlığı, afet yönetimindeki rolleri ve afetlerde gerçekleştirdikleri mesleki müdahaleler hakkında birçok araştırma yer almaktadır (Boetto vd., 2021; Mathbor, 2007; Karaağaç, 2023; Ünlü, 2019). Ancak, sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığını ele alan herhangi bir çalışma bulunmamaktadır. Dolayısıyla literatürde bu araştırmanın konusu olan sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı ile ilgili önemli bir boşluk bulunmaktadır.

Amaç

Bu araştırmanın amacı; Türkiye' deki herhangi bir kamu kurumunda veya sivil toplum kuruluşunda çalışan sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerini belirlemek ve afet farkındalık düzeyleri ile çeşitli değişkenler arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Karma yöntem araştırma deseni kullanılarak yürütülen bu araştırma, aşağıda yer alan araştırma hipotezlerini test etmiş ve araştırma sorularına yanıtlar aramıştır.

Araştırma hipotezleri;

H1: "Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı yetersizdir."

H2: "Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı sosyodemografik değişkenlerine göre anlamlı farklılık göstermektedir."

H3: "Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinde görev alma durumuna göre anlamlı farklılık göstermektedir."

Araştırma sorusu;

A1: "Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığının önemine ilişkin görüşleri ve afet farkındalık düzeylerini arttırmaya yönelik önerileri nelerdir?"

Yöntem

Araştırmanın Modeli

Bu araştırmada, sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerini belirlemek ve afet farkındalığı hakkındaki görüşlerini derinlemesine ortaya koymak amacıyla karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılmıştır. Bu araştırmada karma yöntem deseninin tercih edilmesinde, tek bir yöntemin araştırma problemini açıklamada yetersiz kalacağı gerekçesi ve tamamlayıcılık (complementarity) ilkesi belirleyici olmuştur. Tamamlayıcılık ilkesi; nitel ve nicel verilerin birbirini detaylandırması, zenginleştirmesi ve olguyu farklı açılardan ele alarak bulguları açıklığa kavuşturması esasına dayanmaktadır (Greene vd., 1989; akt. Baki & Gökçek, 2012). Bu ilke doğrultusunda her iki yönteme eşit öncelik verilmiş; bağımsız olarak toplanıp analiz edilen nitel ve nicel veriler, tartışma bölümünde bütünleştirilerek kapsamlı bir şekilde yorumlanmıştır.

Yakınsayan paralel desen; "araştırma problemine ilişkin kapsamlı bir analiz yapılmasına zemin oluşturması için, araştırmacının nitel veya nicel veriyi birleştirdiği ya da kaynaştırdığı karma yöntemlerdir" (Creswell, 2017). Yakınsayan paralel desende araştırmacı çoğunlukla nicel ve nitel verileri aynı zaman diliminde toplar, sonrasında ise elindeki bu verileri sonuçları yorumlarken bütünleştirir (Creswell, 2017). Bu doğrultuda, araştırmada kullanılan nicel ve nitel veri tabanları birbirinden bağımsız şekilde toplanmış, ayrı ayrı analiz edilmiş ve bulgular metinde bağımsız olarak sunulmuştur. Bu desende her iki veri tabanı birbirinden bağımsız şekilde analiz edilir ve genellikle araştırmanın tartışma kısmında araştırma bulgularına dayalı olarak bütünleştirilir (Creswell, 2017).

Çalışmanın yöntemine uygun olarak, araştırma bulguları analizden çıkan temalar ve veriler doğrultusunda bütünleştirilmiş ve araştırma problemini daha iyi anlamak ve derinlemesine değerlendirilebilmek amacıyla tartışma bölümünde bir araya getirilerek yorumlanmıştır.

Evren ve Örneklem

Bu araştırmanın evrenini; Türkiye' de herhangi bir kamu kurumunda veya sivil toplum kuruluşunda çalışmakta olan sosyal hizmet uzmanları oluşturmaktadır. Karma yöntem desenlerinden yakınsayan paralel desen kullanılan bu araştırmada, nicel ve nitel boyutlar için farklı örneklem grupları ve örnekleme yöntemleri kullanılmıştır.

Nicel Boyuta İlişkin Örneklem

Araştırmanın nicel boyutunda sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeyleri ile sosyo-demografik özellikleri arasındaki ilişkiyi incelemek için ilişkisel tarama modeli benimsenmiştir. Evrendeki tüm bireylere ulaşmanın zorluğu ve araştırmanın zaman ve bütçe kısıtlamaları göz önüne alındığında, tesadüfi olmayan örnekleme yöntemlerinden kolayda örnekleme yöntemi tercih edilmiştir. Çevrimiçi olarak hazırlanan anket formu, sosyal hizmet alanında çalışan uzmanlara iletilmiş ve 422 katılımcıya ulaşılmıştır. İstihdam dışı olan ve/veya eksik veri içeren 31 katılımcı analize dâhil edilmemiş; nihai analizler 391 katılımcının verileri doğrultusunda tamamlanmıştır. Katılımcılara yaş, cinsiyet, medeni durum, yaşadığı il gibi sosyodemografik değişkenlerin yanı sıra çalıştıkları sosyal hizmet alanı ve mesleki deneyim süresi gibi mesleki özellikler hakkında sorular sorulmuştur.

Tablo 1. Araştırmanın Nicel Boyutuna Dahil Edilen Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Değişkenler	**Gruplar**	***n***	***%***
Cinsiyet	Erkek	119	*30.4*
	Kadın	272	*69.6*
Yaş	22-25 Yaş	86	*22.0*
	26-30 Yaş	157	*40.2*
	31-40 Yaş	100	*25.6*
	41 Yaş ve üzeri	48	*12.3*
Medeni Durum	Evli	165	*42.2*
	Bekar	226	*57.8*
Öğrenim Durumu	Lisans	293	74.9
	Lisansüstü	98	25.1
Çalıştığı S. H. Alanı	Tıbbi Sosyal Hizmet	79	20.2
	Adli Sosyal Hizmet	27	6.9
	Aile ve Kadın Refahı	39	10.0
	Çocuk Refahı	55	14.1
	Yaşlı ve Engelli Refahı	70	17,9
	Sosyoekonomik Destek	24	6.1
	STK ve Yerel Yönetimler	24	6.1
	Afet	14	3.6
	Göçmen Refahı	25	6.4
	Diğer (Bağımlılık, Gençlik Refahı, Şehit Yakınları ve Gaziler Birimi, Eğitim ve Danışmanlık)	34	8.7
Mesleki Deneyim Süresi	2 yıldan az	132	33.8
	2-5 yıl	100	25.5

Tablo 1 (devam). Araştırmanın Nicel Boyutuna Dahil Edilen Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

	6-10 yıl	85	21.7
	11-15 yıl	31	7.9
	16 yıl ve üzeri	43	11.0
6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremlerinde Görev Alma Durumu	Hayır	228	58.3
	Evet	163	41.7

Nitel Boyuta İlişkin Örneklem

Araştırmanın nitel boyutunda amaçlı örnekleme yöntemlerinden maksimum çeşitlilik örneklemesi benimsenmiştir. Bu bağlamda Türkiye'nin tüm tüm coğrafi bölgelerini temsil edecek şekilde, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş merkezli depremler sonrasında afet bölgesinde görev almış 23 sosyal hizmet uzmanı araştırmanın örneklemine dahil edilmiştir. Katılımcı yoğunluğu, iletişim altyapısı sorunları ve psikolojik hazır bulunuşluk gibi nedenlerle 4 görüşme tamamlanamamış; 19 katılımcı ile gerçekleştirilen yarı yapılandırılmış görüşmeler analize dahil edilmiştir.

Tablo 2. Araştırmanın Nitel Boyutuna Dahil Edilen Katılımcıların Sosyodemografik Özelliklerine İlişkin Bilgiler

Kod	Yaş (Yıl)	Cinsiyet	Medeni Durum	Yaşadığı Şehir	Çalıştığı Sosyal Hizmet Alanı	Mesleki Deneyim (Yıl)
K1	33	Erkek	Evli	Ankara	Aile ve Kadın Refahı	9
K2	31	Erkek	Evli	İstanbul	Diğer	4
K3	27	Kadın	Evli	Aydın	Çocuk Refahı	4
K4	32	Erkek	Evli	Mardin	Aile ve Kadın Refahı	7
K5	58	Kadın	Evli	Mersin	STK ve Yerel Yönetimler	34
K6	30	Erkek	Bekar	İzmit	Aile ve Kadın Refahı	7
K7	33	Erkek	Evli	İzmit	Diğer	11
K8	30	Erkek	Evli	İzmit	Tıbbi S.H.	5
K9	25	Kadın	Bekar	İstanbul	Çocuk Refahı	2
K10	37	Erkek	Evli	Diyarbakır	Çocuk Refahı	11
K11	38	Erkek	Evli	Elazığ	Afet	4
K12	27	Kadın	Bekar	Hatay	Aile ve Kadın Refahı-	4
K13	31	Erkek	Evli	Hatay	Göçmen Refahı	8
K14	32	Kadın	Bekar	Adana	Çocuk Refahı	10
K15	26	Erkek	Bekar	İstanbul	Diğer	1
K16	35	Kadın	Evli	İstanbul	STK ve Yerel Yönetimler	13
K17	31	Erkek	Bekar	Artvin	Çocuk Refahı	7
K18	53	Erkek	Evli	İstanbul	Tıbbi S.H.	30
K19	30	Erkek	Bekar	Muş	Çocuk Refahı	6

Veri Toplama Araçları

Nicel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nicel boyutunda veri toplamak amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen "Kişisel Bilgi Formu" ile Dikmenli ve diğerleri (2018) tarafından geliştirilen "Afet Farkındalığı Ölçeği" kullanılmıştır.

Kişisel Bilgi Formu

Katılımcılara, sosyodemografik özelliklerini ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri ile ilgili deneyimlerini belirlemek amacıyla araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu uygulanmıştır. Formda; yaş, cinsiyet, medeni durum, mesleki deneyim süresi, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri' nde görev alma durumu vb. bilgiler hakkındaki sorulara yer verilmiştir.

Afet Farkındalığı Ölçeği

Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerini ölçmek için Dikmenli ve diğerleri (2018) tarafından geliştirilen Afet Farkındalığı Ölçeği kullanılmıştır. 27 olumlu ve 9 olumsuz ifadeden oluşan ölçek, toplam 36 maddeden oluşmakta ve dört alt boyuta ayrılmaktadır. Alt boyutlar şu şekildedir; "Afet Eğitimi Farkındalığı" (1-13), "Afet Öncesi Farkındalık" (14-21), "Yanlış Afet Farkındalığı" (22-29), "Afet Sonrası Farkındalık" (30-36). Ölçekteki olumsuz ifadeler (12., 22.-29. maddeler) ters kodlanmıştır. Beşli Likert tipinde tasarlanan ölçek "1-Kesinlikle Katılmıyorum" dan "5-Kesinlikle Katılıyorum" a kadar puanlama seçeneği sunmakta ve toplam puanlar 36 ile 180 arasında değişmektedir. Yüksek puan, yüksek afet farkındalığına işaret etmektedir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı (Cronbach alfa) 0.722 olarak belirlenmiş; alt boyutlara ilişkin güvenirlik katsayıları sırasıyla .750, .769, .696 ve .672 olarak hesaplanmış ve ölçek geçerli ve güvenilir bir araç olarak değerlendirilmiştir (Dikmenli vd., 2018).

Nitel Veri Toplama Araçları

Araştırmanın nitel boyutunda, sosyal hizmet uzmanları arasında afet farkındalığının önemine ilişkin katılımcıların değerlendirmelerini derinlemesine incelemek için yarı yapılandırılmış görüşme tekniği kullanılmıştır.

Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu

Araştırmacı tarafından geliştirilen "Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu" nitel verilerin toplanmasında kullanılmıştır. Açık uçlu sorulardan oluşan form toplam 2 sorudan oluşmaktadır. Formdaki ilk soru katılımcıların kişisel bilgilerine (*Kısaca kendinizden ve sosyal hizmet eğitiminizden/meslek geçmişinizden bahseder misiniz?*), ikinci soru ise sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığına (*Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeyleri sizce bireysel ve mesleki açıdan neden önemlidir?)* ilişkindir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Nicel Verilerin Toplanması

Zaman ve bütçe kısıtlamaları nedeniyle, araştırma evrenindeki tüm sosyal hizmet uzmanlarına fiziksel olarak ulaşmak mümkün olmamıştır. Bu nedenle, veriler Ekim 2023 ile Şubat 2024 tarihleri arasında internet tabanlı bir veri toplama platformu olan Google Forms aracılığıyla toplanmıştır. Kişisel Bilgi Formu, Afet Farkındalığı Ölçeği ve Aydınlatılmış Onam Formu sisteme yüklendikten sonra, araştırma formu katılımcılara araştırmacının kişisel sosyal medya hesapları (WhatsApp, Instagram, LinkedIn) ile Sosyal Hizmet Uzmanları Derneği'nin (SHUDER) sosyal medya hesapları aracılığıyla gönderilmiştir.

Nitel Verilerin Toplanması

Nitel boyutta katılımcılar, maksimum çeşitlilik örneklemesi ilkesi doğrultusunda yaşadığı il, çalıştığı sosyal hizmet alanı, yaş ve cinsiyet gibi değişkenler bakımından farklılık gösterecek biçimde seçilmiştir. İlk görüşmeler sırasında önerilen kişiler arasından bilgi çeşitliliği ve derinliği sağlayacak sosyal hizmet uzmanları özenle belirlenmiş; sonraki görüşmeler bu doğrultuda gerçekleştirilmiştir.

Araştırmanın nitel boyutunda, derinlemesine görüşmeler WhatsApp Messenger uygulaması üzerinden 4 Nisan 2024 - 6 Haziran 2024 tarihleri arasında Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu kullanılarak sözlü olarak gerçekleştirilmiş ve eş zamanlı olarak bilgisayara kaydedilmiştir. Toplam 1270 dakika (21 saat 10 dakika) süren görüşmelerde, en kısa görüşme 32 dakika, en uzun görüşme ise 120 dakika sürmüş olup, ortalama görüşme süresi yaklaşık 58 dakika olmuştur. Çevrimiçi bir transkripsiyon uygulaması (Transcribe) aracılığıyla gerçekleştirilen analiz süreci sonunda toplam 433 sayfa metin verisi elde edilmiştir. Veri toplama süreci, verilerin tekrarlanmaya başlaması ve doygunluğa ulaşılmasıyla sonlandırılmıştır. Katılımcılara görüşme sırasına göre kod isim atanmıştır; örneğin "K9-K-25" kodunda ilk sayı görüşme sırasını, ortadaki harf katılımcının cinsiyetini (K: Kadın, E: Erkek) ve son sayı ise yaşını ifade etmektedir.

Nicel Verilerin Analizi

Araştırmanın nicel boyutunda elde edilen veriler, %95 güven düzeyinde SPSS 23.0 programı kullanılarak analiz edilmiştir. Verilerin normal dağılıma uygunluğu, Q-Q Plot grafikleri ile çarpıklık ve basıklık değerleri incelenerek test edilmiş; çarpıklık ve basıklık değerlerinin ±3 aralığında kalması normal dağılım ölçütü olarak benimsenmiştir (Shao, 2002; Chan, 2003). Normal dağılım varsayımının karşılandığı iki grup arasındaki karşılaştırmalar için Bağımsız Örneklemler t-Testi, ikiden fazla grup karşılaştırmaları için ise Tek Yönlü Varyans Analizi (ANOVA) kullanılmıştır. ANOVA sonucunda gruplar arasında anlamlı fark saptandığında, farkın kaynağını belirlemek için Bonferroni düzeltmesi içeren Post Hoc testi uygulanmıştır.

Araştırmada kullanılan Afet Farkındalığı Ölçeği'ne ilişkin ön güvenirlik analizlerinde bazı maddelerin alt boyutların iç tutarlılığını olumsuz etkilediği tespit edilmiştir. Bu nedenle Afet Eğitimi Farkındalığı alt boyutundan 4., 9., 10., 11., 12. ve 13. maddeler ile Yanlış Afet Farkındalığı alt boyutundan 7. madde analiz dışı bırakılmış; ölçek 36 maddeden 29 maddeye indirgenmiştir. Madde çıkarımı sonrasında Cronbach Alpha katsayısı 0.836 olarak bulunmuştur, bu da ölçeğin yüksek düzeyde güvenilir olduğunu göstermektedir. Alt boyutlar için Cronbach Alpha katsayıları, Afet Eğitimi Farkındalığı için .669, Afet Öncesi Farkındalık için .749, Yanlış Afet Farkındalığı için .755 ve Afet Sonrası Farkındalık için .806 olarak hesaplanmıştır.

Nitel Verilerin Analizi

Araştırmanın nitel boyutunda elde edilen veriler, tematik analiz ve içerik analizi yöntemleri kullanılarak analiz edilmiştir. Tematik analiz, verilerdeki ana temaların belirlenmesini, yorumlanmasını ve sistematik biçimde raporlanmasını sağlayan ve verileri anlamlı birimlere ayırarak ayrıntılı biçimde tanımlamayı mümkün kılan bir yöntemdir (Boyatzis, 1998). İçerik analizi, özellikle sosyal bilimler olmak üzere birçok alanda yaygın olarak kullanılan sistematik ve objektif bir yöntemdir; metin veya görsel içerikteki temaları, kategorileri ve kodları tanımlama, sınıflandırma ve yorumlama sürecine dayanır (Robert & Bouillaget, 1997). Verilerin sistematik biçimde kodlanması ve analiz edilmesi amacıyla MAXQDA 2022 programı kullanılmış ve ham veriler bu programa aktarılmıştır.

Tablo 3. Nitel Verilerin Analizinde Kodlama Süreci

Soru: 6 Şubat Kahramanmaraş depremleri sonrasında afetzedelere yönelik gerçekleştirdiğiniz sosyal hizmet müdahaleleri hakkında bilgi verebilir misiniz?

Tema	Kategori	Kod	Ham Veri	Araştırmacının Yorumu
6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri deneyimi	Sosyal hizmet müdahaleleri	Eğitim	K9: "Kadınlara 6284 kapsamında Aile içi şiddet durumları olmaya başladığından dolayı da farkındalık amaçlı eğitimler vermeye de çalıştık. Oradaki kişilere, ergenlere de vermeye çalıştık."	Katılımcı deprem bölgesindeki farklı yaş gruplarından afetzedelere birçok farklı alanda eğitim vermiştir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Bu araştırma; zaman ve bütçe kısıtları nedeniyle çevrimiçi anket formu ve kolayda örnekleme yöntemi kullanılarak Türkiye genelindeki kamu kurumlarında ve sivil toplum kuruluşlarında aktif olarak çalışan sosyal hizmet uzmanlarından, toplanan verilerle sınırlıdır. Verilerin sosyal medya ve çevrimiçi platformlar aracılığıyla toplanmış olması, araştırmaya yalnızca ilgili dijital kanallara erişimi olan ve ankete gönüllü olarak katılan sosyal hizmet uzmanlarının dahil edilmesine yol açmıştır. Bu durum, örneklemin evreni temsil yeteneğini sınırlandırır ve "öz-seçilim yanlılığı" (self-selection bias) riski taşır. Dolayısıyla, nicel bulguların genellenebilirliği bu metodolojik sınırlamalar çerçevesinde değerlendirilmelidir.

Bulgular

Araştırma bulguları iki aşamada sunulmuştur: nicel ve nitel. Nicel bulgular kapsamında katılımcıların afet ve sosyal hizmetle ilgili tanımlayıcı özellikleri, afet farkındalık düzeyleri ve bu düzeylerin çeşitli değişkenlerle ilişkisi ele alınmıştır; nitel bulgular kapsamında ise katılımcıların afet farkındalığına ilişkin görüşlerini ayrıntılı olarak ortaya koymaktadır.

Nicel Araştırma Bulguları

Katılımcıların afet farkındalığı ölçeğinden aldığı puanlar

Tablo 4.1. Katılımcıların Afet Farkındalığı Ölçeğinden Aldığı Puanlar

Ölçek ve Alt Boyutları	*Min*	*Max*	*M*	*SD*
Afet Eğitimi Farkındalığı	19.00	35.00	32.31	2.25
Afet Öncesi Farkındalık	20.00	35.00	31.36	2.83
Yanlış Afet Farkındalığı	16.00	40.00	36.41	3.48
Afet Sonrası Farkındalık	11.00	35.00	25.83	4.74
Afet Farkındalığı Ölçeği	92.00	145.00	125.91	9.32

Not. N= 391.

Tablo 4.1 incelendiğinde; araştırmaya dahil edilen katılımcıların Afet Farkındalığı Ölçeği puan ortalaması (M = 125.91. SD = 9.32) olarak bulunmuştur. Bu değer, ölçekten elde edilebilecek maksimum puan olan 145 ile karşılaştırıldığında, katılımcıların afet farkındalık düzeyinin yüksek olduğun göstermektedir. Alt boyutlar incelendiğinde; Afet Eğitimi Farkındalığı (M = 32.31, SD = 2.25), Afet Öncesi Farkındalık (M = 31.36, SD = 2.83, Yanlış Afet Farkındalığı (M = 36.41, SD = 3.48) ve Afet Sonrası Farkındalık (M = 25.83, SD = 4.74) olarak bulunmuştur bulunmuştur (Tablo 4.1).

Katılımcıların afet farkındalığı ölçeği puanları ile sosyodemografik özellikleri arasındaki ilişki analizleri

Tablo 4.2. Katılımcıların Cinsiyetine Göre Afet Farkındalığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Grup	*M*	*SD*	*t*	*p*
Afet Eğitimi Farkındalığı	Erkek	32.40	2.12	0.52	.606
	Kadın	32.28	2.31		
Afet Öncesi Farkındalık	Erkek	31.20	3.23	-0.68	.498
	Kadın	31.43	2.64		
Yanlış Afet Farkındalığı	Erkek	35.76	3.64	-2.47*	.014
	Kadın	36.69	3.38		
Afet Sonrası Farkındalık	Erkek	25.77	4.78	-0.16	.873
	Kadın	25.86	4.73		
Afet Farkındalığı Ölçeği	Erkek	125.13	9.77	-1.09	.277
	Kadın	126.25	9.12		

Not. * $p < .05$. Erkek ($n = 119$). Kadın ($n = 172$).

Tablo 4.2 incelendiğinde; ölçek toplam puanı ile Afet Eğitimi Farkındalığı, Afet Öncesi Farkındalık ve Afet Sonrası Farkındalık alt boyutları arasında cinsiyete göre anlamlı bir farklılık olmadığı bulunmuştur ($p > .05$). Bununla birlikte, Yanlış Afet Farkındalığı alt boyutunda cinsiyetler arasında anlamlı farklılık saptanmıştır ($t(389) = -2.47$, $p = .014$); kadın katılımcıların ortalama puanının ($M = 36.69$, $SD = 3.38$), erkek katılımcıların ortalama puanından ($M = 35.76$, $SD = 3.64$) anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulunmuştur.

Tablo 4.3. Katılımcıların Medeni Durumuna Göre Ölçek Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Grup	*M*	*SD*	*t*	*p*
Afet Eğitimi Farkındalığı	Evli	32.21	2.24	-0.77	.442
	Bekar	32.39	2.25		
Afet Öncesi Farkındalık	Evli	31.15	2.95	1.28	.200
	Bekar	31.52	2.74		
Yanlış Afet Farkındalığı	Evli	36.45	3.34	0.22	.826
	Bekar	36.38	3.60		
Afet Sonrası Farkındalık	Evli	25.19	4.91	-2.30*	.022
	Bekar	26.30	4.57		
Afet Farkındalığı Ölçeği	Evli	125.00	9.44	1.65	.099
	Bekar	126.58	9.20		

Not. * $p < .05$. Evli ($n = 165$). Bekar ($n = 226$).

Tablo 4.3 incelendiğinde; medeni duruma göre ölçek toplam puanı, Afet Eğitimi Farkındalığı, Afet Öncesi Farkındalık ve Yanlış Afet Farkındalığı farklılaşmamadığı bulunmuştur ($p > 0.05$). Bununla birlikte, Afet Sonrası Farkındalık alt boyutunda medeni duruma göre anlamlı farklılık saptanmış ($t(389) = -2.30$, $p = .022$); bekar katılımcıların puan ortalaması ($M = 26.30$, $SD = 4.57$), evli katılımcıların puan ortalamasından ($M = 25.19$, $SD = 4.91$) anlamlı düzeyde daha yüksek bulunmuştur.

Tablo 4.4. Katılımcıların yaşı ile afet farkındalığı ölçeği puanları arasındaki ilişki

Ölçek ve Alt Boyutları	*M*	*SD*	*r*	*p*
Afet Eğitimi Farkındalığı	32.31	2.25	-.12*	.021
Afet Öncesi Farkındalık	31.36	2.83	-.15**	.004
Yanlış Afet Farkındalığı	36.41	3.48	-.14**	.007
Afet Sonrası Farkındalık	25.83	4.74	-.06	.224
Afet Farkındalığı Ölçeği	125.91	9.32	-.16**	.001

Not. * $p < .05$. ** $p < .01$. $N = 391$.

Tablo 4.4 incelendiğinde; katılımcıların yaşı ile Afet Eğitimi Farkındalığı (r = -.12, p = .021), Afet Öncesi Farkındalık (r = -.15, p = .004), Yanlış Afet Farkındalığı (r = -.14, p = .007) ve ölçek toplam puanı (r = -.16, p = .001) arasında negatif yönlü anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Katılımcıların yaşı ile Afet Sonrası Farkındalık puanları arasında ise anlamlı bir ilişki saptanmamıştır (r = -.06, p = .224).

Tablo 4.5. Katılımcıların Çalıştığı Sosyal Hizmet Alanına Göre Afet Farkındalığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Grup	*n*	*M*	*SD*	*F*	*p*	Bonferroni
Afet Sonrası Farkındalık	Tıbbi Sosyal Hizmet	79	24.95	5.00	3.32	.001*	8> 1,2,3,4,5
	Aile ve Kadın Refahı	39	24.51	5.27			
	Çocuk Refahı	55	25.04	5.07			
	Yaşlı ve Engelli Refahı	70	26.01	4.55			
	Sosyoekonomik Destek	24	26.37	5.20			
	STK ve Yerel Yönetimler	24	26.67	4.15			
	Afet Alanı	14	30.71	3.41			
	Göçmen Refahı	25	27.52	4.12			
	Diğer (Bağımlılık. Gençlik Refahı, Şehit Yakınları ve Gaziler Birimi, Eğitim ve Danışmanlık)	34	26.71	3.49			
Afet Farkındalığı Ölçeği	Tıbbi Sosyal Hizmet	79	124.37	9.33	1.92	.048*	8> 1,4
	Aile ve Kadın Refahı	39	124.64	10.07			
	Çocuk Refahı	55	124.35	10.60			
	Yaşlı ve Engelli Refahı	70	126.59	10.14			
	Sosyoekonomik Destek	24	126.37	8.79			
	STK ve Yerel Yönetimler	24	126.71	7.57			
	Afet Alanı	14	133.93	9.14			
	Göçmen Refahı	25	127.60	8.06			
	Diğer (Bağımlılık, Gençlik Refahı, Şehit Yakınları ve Gaziler Birimi, Eğitim ve Danışmanlık)	34	127.15	6.95			

Not. * $p < .05$. $N = 391$. *1 = Tıbbi SH. 2 = Adli SH. 3 = Aile ve Kadın. 4 = Çocuk Refahı. 5 = Yaşlı ve Engelli. 6 = SED. 7 = STK ve Yerel. 8 = Afet Alanı. 9 = Göçmen. 10 = Diğer*

Tablo 4.5 incelendiğinde; katılımcıları afet farkındalık ölçeği toplam puanında çalışma alanlarına göre anlamlı farklılık tespit edilmiştir (F(9. 381) = 1.92, p = .048). Bonferroni testi sonuçları, afet alanında çalışanların ortalama toplam puanının (M = 133.93, SD = 9.14), tıbbi sosyal hizmet (M = 124.37, SD = 9.33) ve çocuk refahı (M = 124.35, SD = 10.60) alanlarında çalışanlardan anlamlı derecede daha yüksek olduğunu göstermektedir.

Afet Sonrası Farkındalık alt boyutunda da çalışma alanına göre anlamlı bir farklılık saptanmıştır (F(9, 381) = 3.32, p = .001). Afet alanında çalışan katılımcıların Afet Sonrası Farkındalık puan

ortalamasının (*M* = 30.71, *SD* = 3.41); tıbbi sosyal hizmet (*M* = 24.95, *SD* = 5.00), adli sosyal hizmet (*M* = 25.04, *SD* = 3.58), aile ve kadın refahı (*M* = 24.51, *SD* = 5.27), çocuk refahı (*M* =25.04, *SD* = 5.07) ve yaşlı ve engelli refahı (*M* = 26.01, *SD* = 4.55) alanında çalışanların ortalamalarından anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. Afet Eğitimi Farkındalığı, Afet Öncesi Farkındalık ve Yanlış Afet Farkındalığı alt boyutlarında ise çalışma alanına göre anlamlı bir farklılık gözlenmemiştir ($p > .05$).

Table 4.6. Relationship Between Participants' Professional Experience Duration and Disaster Awareness Scale Scores.

Ölçek ve Alt Boyutları	*M*	*SD*	*r*	*p*
Afet Eğitimi Farkındalığı	32.31	2.25	-.07	.138
Afet Öncesi Farkındalık	31.36	2.83	-.13**	.009
Yanlış Afet Farkındalığı	36.41	3.48	-.12*	.021
Afet Sonrası Farkındalık	25.83	4.74	-.04	.482
Afet Farkındalığı Ölçeği	125.91	9.32	-.13*	.010

Not. * $p < .05$. ** $p < .01$. $N = 391$.

Katılımcıların mesleki deneyim süresi ortalaması *M* = 7.11 yıldır (*SD* = 8.19). Tablo 4.6 incelendiğinde; katılımcıların mesleki deneyim süresi ile Afet Farkındalığı Ölçeği toplam puanı arasında anlamlı bir negatif ilişki tespit edilmiştir ($r = -.13$, $p = .010$). Ölçeğin alt boyutları incelendiğinde; katılımcıların mesleki deneyim süresi ile Afet Öncesi Farkındalık ($r = -.13$, $p = .009$) ve Yanlış Afet Farkındalığı ($r = -.12$, $p = .021$) boyutları arasında negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilmiştir. Bununla birlikte, Afet Eğitimi Farkındalığı ve Afet Sonrası Farkındalık alt boyutları ile mesleki deneyim süresi arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmemiştir ($p > .05$).

Tablo 4.7. Katılımcıların 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremlerinde Görev Alma Durumuna Göre Afet Farkındalığı Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılması

Ölçek ve Alt Boyutları	Grup	*M*	*SD*	*t*	*p*
Afet Eğitimi Farkındalığı	Evet	32.25	2.28	-0.51	.608
	Hayır	32.36	2.23		
Afet Öncesi Farkındalık	Evet	31.32	2.83	-0.24	.806
	Hayır	31.39	2.84		
Yanlış Afet Farkındalığı	Evet	36.34	3.41	-0.31	.753
	Hayır	36.46	3.54		
Afet Sonrası Farkındalık	Evet	26.21	5.32	1.28	.200
	Hayır	25.56	4.28		
Afet Farkındalığı Ölçeği	Evet	126.17	9.59	0.37	.712
	Hayır	125.76	9.15		

Not. $N = 391$.

Tablo 4.7 incelendiğinde; afet farkındalık ölçeği toplam puanı ve alt boyutları açısından gruplar arasında anlamlı herhangi bir farklılık tespit edilmemiştir ($p > .05$). Bu bulgu. sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerinin söz konusu deprem sürecinde görev alma durumundan bağımsız olduğuna işaret etmektedir.

Nitel Araştırma Bulguları

Afet Farkındalığı

Afet farkındalığı teması kapsamında iki kategori belirlenmiştir: afet farkındalığının sosyal hizmet uzmanları için önemi ve sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığını arttırmaya yönelik öneriler.

Afet farkındalığının sosyal hizmet uzmanları için önemi

Afet farkındalığının sosyal hizmet uzmanları açısından önemi kategorisi, bireysel ve mesleki önem olmak üzere iki kod altında ele alınmıştır. Bireysel önem açısından katılımcılar, Türkiye'de afetlerin sıklığı ve çeşitliliğine dikkat çekerek afet farkındalığının kendilerini ve ailelerini koruma açısından kritik olduğunu vurgulamıştır. Ancak, bir katılımcı (K12-K-27) 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri deneyiminden hareketle afet farkındalığı konusunda zamanla bir duyarsızlaşma yaşandığını ifade etmiştir. Mesleki önem açısından ise katılımcılar, mesleğin doğası gereği afetlerde psikososyal destek kapsamında görevlendirilmeleri ve yatılı bakım ile rehabilitasyon merkezleri başta olmak üzere dezavantajlı gruplarla çalışmaları nedeniyle afet farkındalığının mesleki bir zorunluluk olduğunu belirtmiştir. Bazı katılımcılar (K18-E-53, K13-E-31) ise sosyal hizmet uzmanlarının afet süreçlerinde üstlendikleri rollerin kritikliğine, afet farkındalığı eğitiminin hayat kurtarıcı niteliğine ve hangi aşamada hangi müdahalenin uygulanacağının belirlenmesindeki işlevsel önemine vurgu yapmıştır. Katılımcıların konu hakkındaki görüşleri aşağıda sunulmuştur (K11-E-38; K12-K-27; K10-E-37; K13-E-31):

- K11-E-38: *"... sonuçta çocuğumuz, ailemiz var, korkuyoruz. Tabii deprem bittikten sonra, afet bittikten sonra kendi ailemize en azından verdikleri tepkilerin normal olduğunu anlatabiliyoruz. Hani farklı bir tepki gördüğümüz zaman bunun depremden kaynaklı olduğunu da anlayabiliyoruz."*

- K12-K-27: *"... aslında bir duyarsızlaşma var. Mesela annem evi değiştirmek istedi, işte korktuğu için vesaire. Ben de ona eski evlerin daha sağlam olduğunu söyledim. Çünkü burada gördüğüm son on yılda yapılan evlerin yıkılmış olduğu ve şöyle alınan hiçbir önlemin o anki bu tip bir depreme, böyle bir binaya. ... Bir faydası olmayacak gibi düşünüyorum ben. Bunu kendi bireysel yaşamım için söylüyorum."*

- K10-E-37: *"...ülke geneli tatbikatlarda tabii biz çocuklarımızı da dahil ediyoruz. Bütün evlere (sevgi evleri) bilgi gönderiyoruz, katılıyoruz aktif bir şekilde. İyi de oldu yani faydalı oldu."*

- K13-E-31: *"... Yani deprem olmuş, siz iki saat sonra şey yapamazsınız. Atıyorum bir sosyal destek. Çalışmalarını orada zaten başlatan sosyal hizmet uzmanının bu konuda, afet konusunda farkındalığının, farkındalığın çok yüksek olması gerekiyor. Müdahale kısmında aslında neyi ne zaman yapacağını çok net bir şekilde biliyor olması gerekiyor."*

Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığını artırmaya yönelik öneriler

Afet farkındalığını artırmaya yönelik öneriler kategorisi, eğitim ve uygulama olmak üzere iki kod altında incelenmiştir. Eğitim kodunda katılımcılar; afetlerde sosyal hizmet derslerinin müfredatta zorunlu ve uygulamalı biçimde yer alması, bu derslerin alanında uzman akademisyenler tarafından yürütülmesi, afet kuruluşlarında staj olanaklarının genişletilmesi ve mesleki yaşam boyunca eğitimlerin sürdürülmesi gerektiğini vurgulamıştır. Uygulama kodunda ise katılımcılar, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin afet farkındalığı açısından öğretici bir deneyim sunduğunu belirtmiş, sosyal hizmet uzmanlarının afet bölgelerinde görevlendirilmesini ve lisans eğitimi süresince staj gibi uygulamalar aracılığıyla afet bölgelerinde saha deneyimi kazanma fırsatlarının sağlanmasını önermişlerdir. Konuya ilişkin katılımcı görüşleri aşağıda aktarılmaktadır (K7-E-33; K9-K-25):

- K7-E-33: *"Yani çoğunlukla seçmeli ders olarak sosyal hizmet bölümlerinin çoğunda böyle sanırım. Bunun seçmeli olmaması gerektiğini ya da bu dersi verecek kişinin bu konuda daha detaylı uygulamaya dönük derse saha içerisinde bu afet alanında mesleki kariyere sahip uygulama deneyimine sahip kişilerin vermesinin daha sağlıklı olabileceğini düşünüyorum."*

- K9-K-25: *"...deprem sonrasında mesela uygulamalı bir şekilde eğitimler verilmeye başlanması. Ondan sonra bizzat oraya gidip deneyimlemek bu süreçleri vesaire. Mesela buradaki İstanbul'daki*

bütün personelin gittiğini düşünüyorum. Herkesin o süreci deneyimlemiş olduklarını düşünüyorum. Bizzat alanda bunu deneyimlemek çok güzel bir şey. Bu da olması gereken bir şey bence."

Tartışma

Bu bölümde, sosyal hizmet uzmanlarından elde edilen bulgular araştırmanın amacı çerçevesinde ilgili literatür ile karşılaştırmalı olarak tartışılmaktadır. Nicel ve nitel bulgular birlikte ele alınarak afet farkındalığına ilişkin mevcut çalışmalar ışığında değerlendirilmektedir.

H1: Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı yetersizdir.

Araştırmanın nicel bulguları, sosyal hizmet uzmanlarının Afet Farkındalığı Ölçeği'nden 145 puan üzerinden 125,91 puan ortalaması elde ettiğini ve bu değerin yüksek düzeyde afet farkındalığına karşılık geldiğini ortaya koymaktadır (Dikmenli & Yakar, 2019). Literatürde sosyal hizmet uzmanlarına yönelik doğrudan bir afet farkındalığı çalışmasına rastlanmamış; yalnızca Özkan ve Kiyak (2025) tarafından sosyal hizmet öğrencileriyle gerçekleştirilen bir araştırma tespit edilmiştir. Öğretmenler, sağlık çalışanları ve üniversite öğrencileri gibi farklı gruplarla yürütülen çalışmalar afet farkındalık düzeylerinin orta (Dikmenli & Yakar, 2019; Demir, 2024) ya da düşük düzeyde kaldığını göstermektedir (Şekerci vd., 2023). Bu araştırmada ulaşılan yüksek farkındalık düzeyi, yukarıda bahsedilen çalışmalardakinden önemli ölçüde farklılık göstermektedir.

Katılımcıların yüksek afet farkındalığı düzeyinin, çeşitli bireysel ve mesleki deneyimlerle ilişkili olduğu değerlendirilmektedir. Katılımcıların %74,4'ünün lisans eğitimi süresince, %63,9'unun ise çalışma yaşamında afete ilişkin eğitim aldığı, %41,7'sinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinde görev yaptığı belirlenmiştir. Literatürde, afete ilişkin eğitim alma, afet yardım çalışmalarına katılma ve afetlerden etkilenme gibi değişkenlerin farkındalık düzeylerini olumlu yönde etkilediği belgelenmiştir (Gerdan & Çakın, 2014; Karanci vd., 2005). Bu bağlamda, bu depremlerin yakın zamanda yaşanmış olması, haberlerde sıklıkla yer alması ve katılımcıların önemli bir kısmının bu sürece doğrudan ya da dolaylı biçimde dahil olması, farkındalık düzeyinin yüksek olmasını açıklayan başlıca faktörler olarak değerlendirilebilir.

Alt boyut puanları incelendiğinde, Afet Eğitimi Farkındalığı, Afet Öncesi Farkındalık ve Yanlış Afet Farkındalığı düzeylerinin yüksek; Afet Sonrası Farkındalık düzeyinin ise orta düzeyde kaldığı görülmektedir (Dikmenli & Yakar, 2019). Bu bulgu, öğretmen adaylarıyla gerçekleştirilen araştırmayla kısmen örtüşmektedir; ilgili çalışmada da Afet Sonrası Farkındalık puanlarının diğer alt boyutlara kıyasla daha düşük seyrettiği saptanmıştır (Dikmenli & Yakar, 2019). Afet Sonrası Farkındalık puanlarının orta düzeyde kalması, katılımcıların tıbbi ilk yardım konusundaki bilgi yetersizliğiyle ilişkilendirilebilir. Nitekim, katılımcıların yalnızca %23'ünün ilgili ölçek maddesine "katılıyorum" veya "kesinlikle katılıyorum" şeklinde yanıt vermesi bu değerlendirmeyi desteklemektedir. Türkiye'de farklı meslek ve yaş gruplarıyla yürütülen çalışmalar da genel olarak tıbbi ilk yardım bilgisi düzeyinin yetersiz olduğunu göstermektedir (Metin & Mutlu, 2010; Nayir vd., 2011; Tekin & Suskan, 2010; Türkan vd., 2005). Bu durum, sosyal hizmet eğitiminde tıbbi ilk yardım eğitiminin güçlendirilmesi ve sosyal hizmet uzmanlarının afet yönetimi süreçlerine daha etkin bir şekilde dahil edilmesi gerektiği ihtiyacını ortaya koymaktadır.

H2: Sosyal hizmet uzmanlarının sosyodemografik değişkenlerine göre afet farkındalıkları anlamlı farklılık göstermektedir.

Araştırmada katılımcıların afet farkındalık düzeylerinin cinsiyete göre farklılaşmadığı saptanmış olup, bu bulgu literatürdeki çalışmalarla tutarlıdır (Çelik, 2023; Işık & Özcan, 2023; Öztürk vd., 2025; Gerdan & Çakın, 2014). Literatürde mesleki eğitimin ve deneyimin, cinsiyete kıyasla afet farkındalığında daha belirleyici faktörler olduğu vurgulanmakta; benzer eğitim geçmişine sahip gruplarda cinsiyet farklılığının gözlemlenmeyebileceği ifade edilmektedir (Kranke vd., 2020a; Alston

& Hazelett, 2021; Gerdan & Çakın, 2014). Bu bağlamda, katılımcıların sosyal hizmet alanında benzer eğitim ve mesleki deneyime sahip olmalarının söz konusu bulguyu açıkladığı değerlendirilmektedir. Ancak, kadın katılımcıların Yanlış Afet Farkındalığı alt boyutunda erkeklere kıyasla önemli ölçüde daha yüksek puan aldıkları tespit edilmiştir. Bu bulgu Aras vd. (2021) ile örtüşmektedir. Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde afetler sırasında daha yoğun bakım ve ev içi sorumlulukları üstlenmeleri (Tudor vd., 2015; Aydın & Aytaç, 2023), onları afete ilişkin belirli bilgi alanlarına daha duyarlı kılmış olabilir.

Katılımcıların medeni durumlarına göre genel afet farkındalık puanları arasında anlamlı bir farklılık saptanmamıştır. Bu bulgu, afete hazırlık ve farkındalığın medeni durum gibi demografik değişkenlerden çok, mesleki sorumluluk ve bilgi düzeyiyle ilişkili olduğunu vurgulayan görüşlerle örtüşmektedir (Paton, 2003; Işık & Özcan, 2023). Katılımcıların büyük çoğunluğunun 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri kapsamında görev almış ve benzer mesleki eğitime sahip sosyal hizmet uzmanlarından oluşması, bu bulguyu açıklayan başlıca faktör olarak değerlendirilebilir. Alt boyutlar incelendiğinde, bekar katılımcıların evli katılımcılara kıyasla Afet Sonrası Farkındalık puanlarının anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Bu durum, evli bireylerin ailevi sorumluluklarının afet sonrası süreçlere odaklama yeteneklerini sınırlayabileceğini göstermektedir.

Katılımcıların yaşı ile afet farkındalık düzeyleri ve ölçek toplam puanı arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki saptanmıştır. Bu bulgu, ileri yaştaki bireylerin yaşam ve afet deneyimleri aracılığıyla edindikleri bilgi birikiminin daha hazırlıklı bir tutum geliştirmelerini sağladığını, risk algısının yaşla birlikte geliştiğini ve afet uyarılarına daha fazla önem verildiğini öne süren araştırmalardan farklılık göstermektedir (Gerdan & Çakın, 2014; Demir, 2024; Muttarak & Pothisiri, 2013; Lindell & Perry, 2012). Literatürde artan yaş ve mesleki deneyimin afet farkındalığına olumlu katkı sağladığı öne sürülse de (Kranke vd., 2020b; Alston & Hazelett, 2021), bulgular genç profesyonellerin güncel akademik müfredata, teknoloji tabanlı bilgi kaynaklarına ve afet eğitimine daha aktif katılımıyla açıklanabilir.

Alt boyutlar incelendiğinde; yaş ile Afet Eğitimi Farkındalığı, Afet Öncesi Farkındalık ve Yanlış Afet Farkındalığı puanları arasında da negatif yönde anlamlı ilişkiler tespit edilirken, Afet Sonrası Farkındalık ile yaş arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır. Bu durum, afet farkındalığının yalnızca yaşam sürecinde biriken deneyim ve kıdemle değil, aynı zamanda değişen eğitim dinamikleriyle de şekillendiğini, afet sonrası müdahale ve iyileştirme boyutuna ilişkin farkındalığın yaş veya kıdemden bağımsız olarak mesleki temel değerler ve refleksler tarafından korunduğuna göstermektedir.

Sosyal hizmet mesleki çalışma alanına göre değerlendirildiğinde, afet sosyal hizmeti alanında görev yapan sosyal hizmet uzmanlarının genel afet farkındalık puanlarının tıbbi sosyal hizmet ve çocuk refahı alanlarında çalışanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu saptanmıştır. Bu bulgu, afet sosyal hizmetinde çalışma deneyiminin bütüncül bir bakış açısı kazandırdığını ve müdahale kapasitesini geliştirdiğini vurgulayan literatürle örtüşmektedir (Dominelli, 2015). Bu farklılık, afet sosyal hizmeti alanında çalışan sosyal hizmet uzmanlarının afetler hakkında daha yoğun mesleki eğitim almalarından ve sahada daha fazla deneyim edinmelerinden kaynaklandığı şeklinde yorumlanabilir. Öte yandan hizmet verdikleri grupların afetlerden orantısız biçimde etkilendiği göz önüne alındığında, tıbbi sosyal hizmet ve çocuk refahı alanlarındaki düşük farkındalık düzeyinin ciddi riskler doğurabileceği değerlendirilmektedir (Altıok vd., 2025). Alt boyutlar incelendiğinde, afet sosyal hizmeti çalışanlarının Afet Sonrası Farkındalık puanlarının diğer alanlarda çalışanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olduğu görülmüş; bu durum sahada aktif roller üstlenmenin ve düzenli müdahale eğitimlerine katılmanın, afet sonrası süreçlere ilişkin farkındalığı güçlendirmesiyle açıklanabilir.

Katılımcıların mesleki deneyim süresi ile genel afet farkındalığı, afet öncesi farkındalık ve yanlış afet farkındalığı arasında negatif yönlü ve istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki saptanmış; bu bulgu mesleki deneyimin afet farkındalığına olumlu katkı sağladığını savunan literatürden farklılaşmaktadır (Kranke vd., 2020b; Alston & Hazelett, 2021). Örneklemin %68,4'ünün 10 yıldan az deneyime sahip

sosyal hizmet uzmanlarından oluştuğu gözönüne alındığında, son yıllarda sosyal hizmet eğitim müfredatlarına afetlerle ilgili konuların daha fazla dahil edilmesi ve genç sosyal hizmet uzmanlarının dijital bilgi kaynaklarına daha etkin erişimi (Houston vd., 2015; Dominelli, 2020) bu durumu açıklayan temel etkenler olarak değerlendirilebilir. Bu bağlamda, afet farkındalığını belirleyen faktörün sadece mesleki deneyim değil, aynı zamanda güncel eğitimlerle desteklenmesi olduğu söylenebilir. Alt boyutlar incelendiğinde, mesleki deneyim ile Afet Öncesi Farkındalık ve Yanlış Afet Farkındalığı arasında negatif ve anlamlı ilişkiler tespit edilirken, Afet Eğitimi Farkındalığı ve Afet Sonrası Farkındalık boyutlarında anlamlı bir ilişki saptanmamıştır; bu durum müdahale ve iyileştirme duyarlılığının hizmet yıllarından çok, doğrudan saha ve afet tecrübesiyle şekillendiğini göstermekte ve araştırmanın nitel bulgularıyla örtüşmektedir.

H3: Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığı 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinde görev alma durumuna göre farklılık göstermektedir.

Araştırmanın nicel bulguları, katılımcıların 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinde görev alma durumuna göre Afet Farkındalığı Ölçeği toplam puanı ve alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunmadığını ortaya koymaktadır. Literatürde bu bulguyu doğrudan karşılaştırmaya olanak tanıyan bir çalışma bulunmamakla birlikte, üniversite öğrencileri ve sağlık çalışanlarıyla yürütülen araştırmalar afet bölgesinde çalışmanın afete hazırlıklığı olumlu yönde etkilediğini göstermektedir (Doğru & Coşkun, 2023; Ünal vd., 2017). Araştırmanın nitel boyutuna katılan uzmanlar da bu görüşü destekler nitelikte, afet bölgesinde görev almanın mesleki deneyimi zenginleştirdiğini ve farkındalık düzeyini artırabileceğini vurgulamıştır. Gruplar arasında anlamlı bir farklılık gözlenmemesi, örneklemin yapısıyla açıklanabilir. Katılımcıların %41,7'sinin deprem bölgesinde sosyal hizmet uzmanı olarak çalışmış olmasına rağmen, gruplar arasında anlamlı bir fark bulunmaması, 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin geniş coğrafi ve toplumsal etkisi ile açıklanabilir. Bu depremler yalnızca bölge halkını değil ülke genelindeki bireyleri de doğrudan ya da dolaylı biçimde etkilemiştir. Bu durum, deprem bölgesinde görev alan ve almayan katılımcılar arasındaki afet deneyimi farklılığını görece azaltmış; gruplar arasındaki farkındalık düzeylerinin homojen bir yapı sergilemesine ve istatistiksel olarak anlamlı farklılığın ortaya çıkmamasını engellemiş olabilir.

A1: Sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalığının önemine ilişkin görüşleri ve afet farkındalık düzeylerini artırmaya yönelik önerileri nelerdir?

Araştırmanın nitel boyutuna katılan sosyal hizmet uzmanları, afet farkındalığının mesleki açıdan kritik öneme sahip olduğunu vurgulamıştır. Bu görüşün temelinde, sosyal hizmet uzmanlarının afete karşı savunmasız gruplarla, örneğin yatılı ve gündüz bakım kuruluşlarındaki çocuklar, yaşlılar ve engellilerle çalıştığı düşüncesi yatmaktadır. Katılımcılar, bu gruplara yönelik koruyucu sorumlulukların yanı sıra afet sürecinde üstlenilen aktif rollerin mesleki farkındalığı zorunlu olduğunu ifade etmiştir. Nitekim araştırmanın nicel boyutuna dahil edilen katılımcıların %41,7'sinin 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri kapsamında görev yapmış olması, bu görüşü istatistiksel düzeyde desteklemektedir. Alanyazın da bu bulguları destekler niteliktedir. Sim vd. (2022) sosyal hizmet uzmanlarının afet alanındaki rolünün giderek genişlediğini belirtirken; Soliman & Rogge (2002) afet müdahalesi ve iyileştirme süreçlerinde afetzedelerin refahı için bilgiye erişimin önemli olduğunu vurgulamıştır. Mathbor (2007) ise Türkiye gibi afet riski yüksek ülkelerde sosyal hizmet uzmanlarının afet meydana gelmeden önce eğitilmesi ve hazırlanması gerektiğini savunmuştur. Araştırmada elde edilen nitel veriler bu teorik çerçeveyi somutlaştırmaktadır. Depremden önce gerçekleştirilen tatbikatın, koruma altındaki 120 çocuğun deprem sürecini hasarsız atlatmasına katkıda bulunduğunu aktaran katılımcı ifadeleri, afet eğitiminin pratik değerini doğrudan ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, ülkemizde afetlerin yaygınlığı, sosyal hizmet uzmanlarının afet sosyal hizmeti alanında artan rolü ve dezavantajlı gruplarla çalışmanın getirdiği mesleki sorumluluk, afet farkındalığını bu meslek grubu için işlevsel bir zorunluluk hâline getirmektedir.

Araştırmanın nitel boyutuna katılan sosyal hizmet uzmanları, afet farkındalığını artırmaya yönelik önerilerinde genellikle eğitim ve deneyim boyutlarına vurgu yapmışlardır. Katılımcılar, lisans düzeyinde afet ve sosyal hizmet içerikli derslerin müfredata zorunlu dersler olarak eklenmesi ve bu derslerin yalnızca teorik değil, uygulamalı bir yapıda tasarlanması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, bu derslerin afet sosyal hizmeti alanında deneyimli akademisyenler tarafından verilmesininin, içerik kalitesi açısından önemli olduğu vurgulanmıştır. Öğrencilerin afet farkındalığını artırmak amacıyla, özellikle AFAD (Afet ve Acil Durum Yönetimi Başkanlığı) olmak üzere, afet alanında hizmet veren kamu kurumlarında ve sivil toplum kuruluşlarında staj yapma fırsatı verilmesi gerektiği belirtilmiştir. Katılımcılar, bu tür uygulamalı deneyimlerin öğrencilerin afet süreçlerine ilişkin gerçekçi bir bakış açısı geliştirmelerine önemli düzeyde katkıda bulunacağını belirtmiştir. Çalışma hayatında ise afet farkındalık eğitimlerinin düzenli aralıklarla tekrarlanması ve kurumsal düzeyde sürekliliğinin sağlanması gerektiği ifade edilmiştir. Bu bulgular alanyazınla büyük ölçüde örtüşmektedir. Afet deneyimi olan bireylerin, deneyimi olmayanlara kıyasla daha yüksek olduğu afet farkındalığına sahip olduğu bilinmektedir ve bu durum uygulamalı eğitimin ve sahada edinilen deneyimin afet farkındalığı üzerindeki işlevsel etkisini açıkça ortaya koymaktadır (Ataman Bor, 2023). Öte yandan, Türkiye'nin doğal afet riskinin yüksek olduğu coğrafi konumu göz önüne alındığında, afet farkındalığının artırılması ve sistematik hazırlık programlarının uygulanması daha da kritik hale gelmektedir (Teo vd., 2018). Nitekim, literatür afet hazırlığını sosyal hizmet uygulamasının ayrılmaz bir parçası olduğu kabul edilmekte ve afet farkındalığının sosyal hizmet eğitiminde daha açık, kapsamlı ve sistematik biçimde ele alınması gerektiğini savunmaktadır (Boetto vd., 2021). Tüm bu bulgular bir arada değerlendirildiğinde, hem bireysel hem de kurumsal düzeyde afet farkındalığını güçlendirmeye yönelik çabaları yapısal olarak desteklemenin kaçınılmaz bir gereklilik olduğu açıktır.

Sonuç

Bu araştırma, hem nicel ve hem de nitel yöntemleri kullanarak sosyal hizmet uzmanlarının afet farkındalık düzeylerini kapsamlı biçimde ele almıştır. Araştırma bulguları, sosyal hizmet uzmanlarının yüksek düzeyde afet farkındalığına sahip olduğunu ortaya koymuştur; bu durumun katılımcıların lisans eğitimi ve çalışma hayatı süresince aldıkları afet eğitimleriyle ve 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremleri gibi yakın tarihli afet deneyimleriyle yakından ilişkili olduğu değerlendirilmiştir. Bununla birlikte, Afet Sonrası Farkındalık alt boyutunda orta düzeyde kalan ve tıbbi ilk yardım bilgisindeki eksiklilklere atfedilen bu bulgu, mesleki eğitim programlarında güçlendirilmesi gereken alanların varlığına işaret etmektedir.

Sosyodemografik değişkenler açısından yaş ve çalışılan sosyal hizmet alanının afet farkındalığı üzerinde belirleyici rol oynadığı tespit edilmiştir. Afet alanında görev yapan uzmanların farkındalık düzeylerinin diğer alanlara kıyasla anlamlı düzeyde daha yüksek olması, sahada edinilen deneyim ve mesleki eğitimin işlevsel önemini göstermektedir. Mesleki deneyim süresiyle afet farkındalığı arasında saptanan negatif ilişki, çalışma hayatı boyunca tekrarlanan afet eğitimine duyulan ihtiyacı ortaya koymaktadır.

Nitel bulgular, sosyal hizmet uzmanlarının afet süreçlerinde dezavantajlı gruplara yönelik üstlendikleri sorumluluklar nedeniyle afet farkındalığını mesleki bir gereklilik olarak benimsediklerini ortaya koymaktadır. Katılımcılar, lisans düzeyinde zorunlu ve uygulamalı afet derslerine, ilgili kuruluşlarda staj imkânlarına ve çalışma hayatında düzenli afet eğitimine duyulan ihtiyacı açıkça vurgulamıştır.

Tüm bu bulgular birlikte değerlendirildiğinde, afet farkındalığının sosyal hizmet eğitimi ve uygulamasında daha sistematik bir şekilde ele alınması gerektiği açıkça görülmektedir. Özellikle çocuk refahı ve tıbbi sosyal hizmet gibi alanlarda afet eğitiminin güçlendirilmesi, hem dezavantajlı grupları korumak hem de sosyal hizmet mesleğinin afet yönetimindeki etkinliğinin artırılması bakımından öncelikli bir politika hedefi olarak değerlendirilmelidir.

Öneriler

Araştırma bulgularına dayanarak aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir. Sosyal hizmet lisans programlarına afetlerle ilgili derslerin zorunlu ve uygulamalı olarak eklenmesi, bu derslerin afet alanında deneyim sahibi akademisyenler tarafından verilmesi ve öğrencilere ilgili kurum ve kuruluşlarda afet odaklı staj fırsatları sağlanması önerilmektedir. Afet Sonrası Farkındalık alt boyutunda gözlemlenen yetersizlik göz önünde bulundurulduğunda, müfredata ilk yardım eğitiminin daha kapsamlı bir şekilde dahil edilmesi önemlidir. Mesleki uygulama düzeyinde, tüm personele düzenli aralıklarla afet farkındalığı eğitimleri verilmelidir; afet farkındalığı seviyelerinin nispeten düşük olduğu belirlenen tıbbi sosyal hizmet ve çocuk refahı gibi çalışma alanlarında çalışan sosyal hizmet uzmanlarına yönelik eğitimlere öncelik verilmeli ve bu eğitimler artırılmalıdır.

Politika düzeyinde ise sosyal hizmet uzmanlarının afet yönetimi süreçlerine planlama aşamasından itibaren dahil edilmesi, mesleki rol ve sorumluluklarının ilgili mevzuatta açıkça tanımlanması ve afet sonrası dönemde artan eğitim ilgisinin kalıcı bir kurumsal politikaya dönüştürülmesi önerilmektedir.

Beyan ve Açıklamalar

1. Araştırmacıların katkı oranı beyanı: Bu çalışmanın kavramlaştırılması, metodolojisi, veri toplama ve analizi ile ilk taslak metni birinci yazar tarafından gerçekleştirilmiştir. Prof. Dr. Doğaç Niyazi Özüçelik ve Dr. Öğr. Üyesi Aylin Arıcı , araştırmanın tasarımından raporlaştırılmasına kadar tüm aşamalarda akademik rehberlik sağlamışlar, metni eleştirel olarak gözden geçirmişler ve katkıda bulunmuşlardır. Tüm yazarlar makalenin son halini onaylamıştır.

2. Çıkar çatışması: Herhangi bir çıkar çatışması bulunmamaktadır.

3. Etik Raporu: T.C. Muş Alparslan Üniversitesi (MAUN) Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu (BAYEK) tarafından 07.07.2023 tarihinde alınan 73 sayılı karar ile araştırma “uygun” olarak değerlendirmiştir.

4. Araştırmanın Modeli: Bu çalışma, karma desen kullanılarak yürütülmüş özgün bir araştırma makalesidir.

5. Bilgilendirme: Bu makale 2025 yılında T.C. İstanbul Üniversitesi- Cerrahpaşa Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Sosyal Hizmet Anabilimdalı’ nda tamamlanan “6 Şubat 2023 Kahramanmaraş Depremleri Bağlamında Sosyal Hizmet Uzmanlarının Afet Farkındalık Düzeylerinin Belirlenmesi” adlı doktora tezinden üretilmiştir.

References

Ali, I., Hatta, Z. A., & Azman, A. (2014). Transforming the local capacity on natural disaster risk reduction in Bangladeshi communities: A social work perspective. *Asian Social Work and Policy Review*, *8*(1), 34–42. https://doi.org/10.1111/aswp.12023

Alston, M., Hazeleger, T., & Hargreaves, D. (2019). *Social work and disasters: A handbook for practice*. Routledge. https://doi.org/10.4324/9781315109138

Altıok, B., Arıcı, A., & Özüçelik, D. N. (2025). 6 Şubat 2023 Kahramanmaraş depremlerinin kadınlar ve çocuklar üzerindeki etkileri ve sosyal hizmet müdahaleleri [The effects of the February 6, 2023 Kahramanmaraş earthquakes on women and children and social work interventions]. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Researches*, *11*(52), 1–28. https://doi.org/10.5281/zenodo.15244885

Aras, M., Mumcu, A., & Karabey, T. (2021). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin afet bilinç düzeylerinin belirlenmesi (Determination of disaster awareness levels of Faculty of Health Sciences students). *TOGÜ Sağlık Bilimleri Dergisi (*TOGU Journal of Health Sciences*)*, *1*(2), 40–49. https://izlik.org/JA94WY36DL

Aydın, G. Ç., & Aytaç, S. (2023). The psycho-social effect of the earthquake on women in the earthquake, one of the disadvantaged groups: A qualitative research. *Journal of Mehmet Akif Ersoy University Economics and Administrative Sciences Faculty*, *10*(3), 2195–2218. https://doi.org/10.30798/makuiibf.1281904

Boetto, H., Bell, K., & Ivory, N. (2021). Disaster preparedness in social work: A scoping review of evidence for further research, theory and practice. *The British Journal of Social Work*, *51*(5), 1623–1643. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab103

Ataman Bor, N. (2023). Üniversite öğrencilerinde afet farkındalık eğitimi etkinliğinin değerlendirilmesi (Evaluation of the effectiveness of disaster awareness training in university students). *Afet ve Risk Dergisi* (Journal of Disaster and Risk), *6*(1), 165–175. https://doi.org/10.35341/afet.1173110

Boyatzis, R. E. (1998). *Transforming qualitative information: Thematic analysis and code development*. SAGE Publications. https://doi.org/10.3390/socsci12050288

Chan, Y. H. (2003). Biostatistics 101: Data presentation. *Singapore Medical Journal*, *44*(6), 280–285.

Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni: Nitel, nicel ve karma yöntem yaklaşımları* (Research design: Qualitative, quantitative, and mixed methods approaches) (S. B. Demir, Trans.; 3rd ed.). Eğiten Kitap. (Original work published 2009)

Çelik, İ. H. (2023). A research on vocational school students within the framework of disaster awareness and disaster preparedness levels. *Journal of Disaster and Risk*, 6(3), 852–869. https://doi.org/10.35341/afet.1236274

Demir, R. (2024). Ebelerin afet farkındalık düzeyleri ve afet dönemlerinde ebelik hizmetlerinin rolüne yönelik düşünceleri (Disaster awareness levels of midwives and their thoughts on the role of midwifery services in disaster). *YOBÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi* (YOBU Journal of Faculty of Health Sciences), *5*(3), 279–292. https://izlik.org/JA65KC39NB

Dikmenli, Y., & Yakar, H. (2019). Öğretmen adaylarının afet bilinci algı düzeylerinin incelenmesi (An investigation of preservice teachers' disaster awareness perception levels). *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi* (Van Yüzüncü Yıl University Journal of Education), *16*(1), 386–416. https://izlik.org/JA96GN94AH

Dikmenli, Y., Yakar, H., & Konca, A. S. (2018). Development of disaster awareness scale: A validity and reliability study. *Review of International Geographical Education Online*, *8*(2), 206–220. https://izlik.org/JA87TY77SH

Doğru, S., & Coşkun, Z. (2023). Sağlık Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin afet risk algısı ve afete hazırlıklı olma inanç durumları arasındaki ilişkinin incelenmesi (Investigation of the relationship between Faculty of Health Sciences students' disaster risk perception and belief status of disaster preparedness). *Afet ve Risk Dergisi* (Journal of Disaster and Risk), *6*(4), 1299–1311. https://doi.org/10.35341/afet.1321854

Dominelli, L. (2015). The opportunities and challenges of social work interventions in disaster situations. *International Social Work, 58*(5), 659–672. https://doi.org/10.1177/0020872815598353

Dominelli, L. (2020). *Green social work: From environmental crises to environmental justice* (2nd ed.). Polity Press.

Erkal, T., & Değerliyurt, M. (2011). Türkiye'de afet yönetimi (Disaster management in Türkiye]. *Doğu Coğrafya Dergisi* (Eastern Geographical Review), *14*(22), 147–164. https://izlik.org/JA65YZ49KE

Gerdan, S., & Çakın, O. Y. (2014). Disaster awareness of personnel and students of Kocaeli University. *Journal of Homeland Security and Emergency Management*, *11*(1), 193–207. doi. 10.1515/jhsem-2012-0065

Hay, K., & Pascoe, K. M. (2021). Social workers and disaster management: An Aotearoa New Zealand perspective. *The British Journal of Social Work*, *51*(5), 1531–1550. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab127

Hay, K., Pascoe, K. M., & McCafferty, L. (2021). Qualitative research: Social worker experiences in disaster management: Case studies from Aotearoa New Zealand. *Aotearoa New Zealand Social Work*, *33*(1), 17–28. https://doi.org/10.11157/anzswj-vol33iss1id820

Houston, J. B., Hawthorne, J., Perreault, M. F., Park, E. H., Goldstein Hode, M., Halliwell, M. R., & Griffith, S. A. (2015). Social media and disasters: A functional framework for social media use in disaster planning, response, and research. *Disasters*, *39*(1), 1–22. https://doi.org/10.1111/disa.12092

Işık, M., & Özcan, V. (2023). Kamu çalışanlarının afet bilinci ve farkındalık düzeylerinin belirlenmesine yönelik bir alan araştırması (A field research on determining the disaster awareness and consciousness levels of public employees). *Uluslararası Akademik Birikim Dergisi* (International Journal of Academic Accumulation), *4*(4), 780–795. https://doi.org/10.5281/zenodo.10046433

Kadıoğlu, M. (2008). Modern, bütünleşik afet yönetiminin temel ilkeleri (Basic principles of modern, integrated disaster management). In M. Kadıoğlu & E. Özdamar (Eds.), *Afet zararlarını azaltmanın temel ilkeleri* (Basic principles of disaster risk reduction) (pp. 1–34). JICA Türkiye Ofisi Yayınları.

Kapucu, N. (2008). Culture of preparedness: Household disaster preparedness. *Disaster Prevention and Management: An International Journal*, *17*(4), 526–535. https://doi.org/10.1108/09653560810901773

Karaağaç, H. (2023). Hastane afet yönetim sürecinde tıbbi sosyal hizmet uygulamaları: Kahramanmaraş depremleri üzerine bir değerlendirme (Medical social work practices in hospital disaster management process: An evaluation on Kahramanmaraş earthquakes). *Afet ve Risk Dergisi* (Journal of Disaster and Risk), *6*(3), 1154–1166. https://doi.org/10.35341/afet.1282653

Karanci, A. N., Aksit, B., & Dirik, G. (2005). Impact of a community disaster awareness training program in Türkiye: Does it influence hazard-related cognitions and preparedness behaviors. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 33(3), 243–258.

Kaya, E. (2024). Kahramanmaraş depremleri sonrası afetlere bireysel hazırlık düzeyi ve ilişkili faktörlerin incelenmesi (Investigation of individual preparedness level for disasters and related factors after Kahramanmaraş earthquakes). *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi* (Gümüşhane University Journal of Health Sciences), *13*(4), 1942–1955. https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1411272

Koçoğlu, E., Demir, F. B., Öteleş, Ü. U., & Özeren, E. (2023). Post-earthquake trauma levels of university students evaluation: Example of 6 February Kahramanmaraş earthquake. *Higher Education Studies*, *13*(2), 121–127. https://doi.org/10.5539/hes.v13n2p121

Koketso, M. F., Louis, N., & Calvin, M. J. (2021). Challenges faced by social workers dealing with victims and survivors of natural disasters. *Eurasian Journal of Social Sciences*, *9*(3), 189–197. https://doi.org/10.15604/ejss.2021.09.03.005

Kranke, D., Der-Martirosian, C., Hovsepian, S., Mudoh, Y., Gin, J., Weiss, E. L., & Dobalian, A. (2020a). Social workers being effective in disaster settings. *Social Work in Public Health*, *35*(8), 664–668. https://doi.org/10.1080/19371918.2020.1820928

Kranke, D., Floersch, J., Kranke, B., & Munson, M. R. (2020b). Social workers' preparedness and role perception in disaster response. *Journal of Social Work Education*, *56*(4), 665–678. https://doi.org/10.1080/15332985.2023.2192846

Lindell, M. K., & Perry, R. W. (2012). The protective action decision model: Theoretical modifications and additional evidence. *Risk Analysis*, *32*(4), 616–632. https://doi.org/10.1111/j.1539-6924.2011.01647.x

Mathbor, G. M. (2007). Enhancement of community preparedness for natural disasters: The role of social work in building social capital for sustainable disaster relief and management. *International Social Work*, *50*(3), 357–369. https://doi.org/10.1177/0020872807076049

Metin, İ., & Mutlu, C. (2010). Level of knowledge about first aid of the university students. *Trakia Journal of Sciences*, *8*(Suppl. 2), 262–265.

Muttarak, R., & Pothisiri, W. (2013). The role of education on disaster preparedness: Case study of 2012 Indian Ocean earthquakes on Thailand's population. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *9*, 42–50. https://doi.org/10.5751/ES-06101-180451

Nayir, T., Uskun, E., Türkoğlu, H., Uzun, E., Öztürk, M., & Kişioğlu, A. N. (2011). Isparta il merkezinde görevli öğretmenlerin ilkyardım bilgi düzeyleri ve tutumları (First aid knowledge levels and attitudes of teachers working in Isparta city center). *Süleyman Demirel Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* (Medical Journal of Süleyman Demirel University), *18*(4), 123–127. https://doi.org/10.17343/sdutfd.68101

Özbilgin, M., Erbil, C., Demirbağ, K. Ş., Demirbağ, O., & Tanrıverdi, V. (2023). Reorganisation of responsibilities in disaster management: Earthquake, social dramas, social policies. *Sosyal Mucit Academic Review*, *4*(1), 71–112. https://doi.org/10.54733/smar.1253256

Özkan, Y., & Kiyak, S. E. (2025). Disaster awareness and attitude with a focus on social work: Are we ready? *Social Work in Public Health*, 1–14. https://doi.org/10.1080/19371918.2025.2509512

Ozkazanc, S., & Yüksel, U. D. (2015). Evaluation of disaster awareness and sensitivity level of higher education students. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, *197*, 745–753. https://doi.org/10.1016/j.sbspro.2015.07.168

Öztürk, M., Türk, S., Arı, F., Akgül, S. B., & Yıldırım, R. A. (2025). Sosyodemografik değişkenler, afet hazır bulunuşluğu ve afet okuryazarlığı arasındaki ilişkinin incelenmesi (Investigation of the relationship between sociodemographic variables, disaster preparedness, and disaster

literacy). *EKEV Akademi Dergisi* (EKEV Academy Journal), (101), 242–257.https://doi.org/10.17753/sosekev.1559978

Paton, D. (2003). Stress in disaster response: A risk management approach. *Disaster Prevention and Management*, *12*(3), 203–209. https://doi.org/10.1108/09653560310480677

Pfefferbaum, B., Van Horn, R. L., & Pfefferbaum, R. L. (2017). A conceptual framework to enhance community resilience using social capital. *Clinical Social Work Journal*, *45*(2), 102–110. https://doi.org/10.1007/s10615-015-0556-z

Rambaree, K., & Rambaree, B. B. (2021). 'Out of the frying pan into the fire': Mauritian social workers' perspectives on disaster governance in Mauritius. *The British Journal of Social Work*, *51*(5), 1585–1604. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcab102

Rapeli, M., Cuadra, C., Dahlberg, R., Eydal, G. B., Hvinden, B., Ómarsdóttir, I. L., & Salonen, T. (2018). Local social services in disaster management: Is there a Nordic model? *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *27*, 618–624. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2017.07.018

Robert, A. D., & Bouillaget, A. (1997). *L'analyse de contenu*. Presses Universitaires de France.

Rock, L. F., & Corbin, C. A. (2007). Social work students' and practitioners' views on the need for training Caribbean social workers in disaster management. *International Social Work*, *50*(3), 383–394. https://doi.org/10.1177/0020872807076051

Rogge, M. E. (2003). The future is now: Social work, disaster management, and traumatic stress in the 21st century. *Journal of Social Service Research*, *30*(2), 1–6. https://doi.org/10.1300/J079v30n02_01

Sever, R., & Değirmenci, Y. (2019). Doğal afetler (Natural disasters). In R. Sever (Ed.), *Afetler ve afet yönetimi* (Disasters and disaster management) (pp. 14–45). Pegem Akademi.

Shao, A. T. (2002). *Marketing research: An aid to decision making*. South-Western/Thomson Learning.

Sim, T., He, M., & Dominelli, L. (2022). Social work core competencies in disaster management practice: An integrative review. *Research on Social Work Practice*, *32*(3), 310–321. https://doi.org/10.1177/10497315211055427

Soliman, H., & Rogge, M. (2002). Ethical consideration in disaster relief services: A social work perspective. *Electronic Social Work Journal*, *1*(1), 1–10.

Strateji ve Bütçe Başkanlığı. (2025). *Kahramanmaraş ve Hatay depremleri yeniden imar ve gelişme raporu* (Kahramanmaraş and Hatay earthquakes reconstruction and development report). https://www.sbb.gov.tr/wp-content/uploads/2025/02/Kahramanmaras-ve-Hatay-Depremleri-Yeniden-Imar-ve-Gelisme-Raporu.pdf

Şekerci, Y. G., Ayvazoğlu, G., & Çekiç, M. (2023). Üniversite öğrencilerinin temel afet bilinci ve farkındalık düzeylerinin saptanması (Determination of basic disaster consciousness and awareness levels of university students). *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, (Gümüşhane University Journal of Health Sciences), *12*(1), 74–81. https://doi.org/10.37989/gumussagbil.1136227

Şengün, H., & Küçükşen, M. (2019). Afet yönetimi eğitimi niçin gerekli? (Why is disaster management training necessary?). *Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi* (Erciyes University Journal of Social Sciences Institute), *33*(46), 193–211. https://izlik.org/JA57FT65LE

Tekin, D., & Suskan, E. (2010). What do parents know? A survey on pediatric first aid knowledge of 631 parents in Turkey. *Türkiye Klinikleri Journal of Medical Sciences*, *30*(6), 1999–2003. https://doi.org/10.5336/medsci.2009-14589

Teo, M., Goonetilleke, A., Ahankoob, A., Deilami, K., & Lawie, M. (2018). Disaster awareness and information seeking behaviour among residents from low socio-economic

backgrounds. *International Journal of Disaster Risk Reduction*, *31*, 1121–1131. https://doi.org/10.1016/j.ijdrr.2018.09.008

Tudor, R., Maidment, J., Campbell, A., & Whittaker, K. (2015). Examining the role of craft in post-earthquake recovery: Implications for social work practice. *The British Journal of Social Work*, *45*(1), 205–220. https://doi.org/10.1093/bjsw/bcv126

Türkan, H., Serinken, M., Şener, S., Çınar, O., Tansel, A., & Eroğlu, M. (2005). Çeşitli meslek gruplarının erişkin temel yaşam desteği bilgi ve beceri düzeylerinin değerlendirilmesi (Evaluation of knowledge and skill levels of adult basic life support in various occupational groups). *Türkiye Acil Tıp Dergisi* (Turkish Journal of Emergency Medicin), *5*(3), 128–132.

Ulaş Kadıoğlu, B., & Uncu, F. (2018). Disaster awareness research in family health centers: The case of Elazig. *Journal of Current Researches on Health Sector*, *8*(2), 1–10. https://doi.org/10.26579/jocrehes_8.2.1

Ünal, Y., Işık, E., Şahin, S., & Yeşil, S. T. (2017). Sağlık afet çalışanlarının depremlere ilişkin bireysel hazırlık düzeylerinin değerlendirilmesi: Ulusal Medikal Kurtarma Ekipleri (UMKE) Derneği örneği (Assessment of individual earthquake preparedness levels of healthcare disaster workers: A case of National Medical Rescue Teams (UMKE) Association). *Dokuz Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi Dergisi* (DEU Faculty of Medicine Journal Directive), *31*(2), 71–80. https://izlik.org/JA87KY52ZS

Ünlü, M. (2019). Beşeri afetler (Human-made disasters). In R. Sever (Ed.), Afetler ve afet yönetimi (Disasters and disaster management) (pp. 80–142). Pegem Akademi.

Yanay, U., & Benjamin, S., (2005), The role of social workers in disasters: *The Jerusalem experience, International Social Work*, 48(3), 263-276. https://doi.org/10.1177/0020872805051704